

Ο ΕΦΗΜΕΡΙΟΣ

ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΤΟΥ ΕΠΙΣΗΜΟΥ ΔΕΛΤΙΟΥ «ΕΚΚΛΗΣΙΑ»

ΕΤΟΣ ΚΘ' | ΑΘΗΝΑΙ, ΙΩΑΝ. ΓΕΝΝΑΔΙΟΥ 14, Τ. 140 — ΤΗΛ. 718-308 | 15 ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ 1980 | ΑΡΙΘ. 22

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Ο Άγιος Ιωάννης ο Χρυσόστομος. — Κων. Γ. Μπόνη, 'Ακαδημαϊκού - Όμοτ. Καθηγ. Παν)μίου 'Αθηνών, 'Αποστολικοί Πατέρες, 'Ιγνατίου 'Αντιοχείας 'Επιστολαί, Β' Μαγνησιεύσιν 'Ιγνάτιος. — 'Αλήθειες με λίγα λόγια. — 'Απάντηση σέ χαλκευμένη «έρευνα» 'Εφημερίδος. — Εύαγγελίου Δ. Θεοδώρου, Πρυτάνεως Πανεπ. 'Αθηνών, 'Η διδακτική μέθοδος στό κατηχητικό έργο. — π. Φιλ. Φάρου, Οί σχέσεις γονέων και παιδιών και ό ρόλος του παπᾶ. — Πρεσβυτ. Άντ. Άλεβιζοπούλου, 'Ασκοῦν οί χιλιαστές προσηλυτισμό; — 'Ιω. Φουντούλη, Καθηγ. Πανεπ. Θεολογικής, 'Απαντήσεις σέ λειτουργικές, κανονικές και άλλες άπερίες. — Μητροπ. Δράμας Διονυσίου, 'Η ζωσα πίστις. — Μητροπ. Σάμου Παντελεήμονος, 'Ακολουθεί τᾶ ἴχνη τους. — Μητροπ. Κοζάνης Διονυσίου, Μὲ ἀπλότητα και ἰλαρότητα. — Γεωργίου Θ. Πρίντζιπα, 'Η 'Ελληνική Βυζαντινή Χορωδία στό 'Εξωτερικό. — Βασ. Μουστάκη, 'Όσο μένουμε ἐδῶ κάτω... — 'Ι. Μ. Χατζηφώτη, 'Ο 'Αγιορείτικος Τύπος (Α'). — 'Επίκαιρα. — Ε. Π. Λ., Ειδήσεις πού ενδιαφέρουν τούς 'Εφημερίους.

Έκ του Τυπογραφείου τής 'Αποστολικής Διακονίας, 'Ιασιου 1 — 'Αθήναι 140. Προϊστ. Τυπογραφείου 'Ιωάννης Μιχαήλ. 'Αναστασάκη 3 Ζωγράφου. Τηλ. 7787.978.

Ο ΑΓΙΟΣ

ΙΩΑΝΝΗΣ Ο ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ

«Ό ποιήσας και διδάξας»

'Αγάμεσα στους ἱερούς Πατέρας και τους οἰκουμενικούς διδασκάλους τής 'Εκκλησίας πρώτη θέση κατέχει ό ἅγιος 'Ιωάννης ό Χρυσόστομος, τού όποιου ἡ 'Εκκλησία γιορτάζει τή μνήμη στίς 13 Νοεμβρίου. 'Η προσωνομία «Χρυσόστομος», πού τού ἐδόθη λίγα χρόνια μετά τόν θάνατό του, φανερώνει γιά τήν μεγάλη ἀξία τού ἁγίου 'Ιωάννου ὡς διδασκάλου και ρήτορος τής 'Εκκλησίας. 'Αλλά ό Χρυσόστομος εἶναι, ὅπως εἶπε ό 'Ιησοῦς Χριστός, μέγας στήν βασιλεία τῶν οὐρανῶν, ὡς «ποιήσας και διδάξας». «Όδ πενίαν δέδοικα», ἐκήρυττε, «οῦ πλοῦτον ἐπιθυμῶ» οῦ θάνατον φοδοῦμαι, οῦ ζῆσαι εὐχομαι, εἰ μή διά τήν ὀμετέραν προκοπήν». † Δ.

**ΑΛΗΘΕΙΕΣ
ΜΕ ΛΙΓΑ ΛΟΓΙΑ**

ΕΝΤΟΛΗ ΘΕΟΥ

Ἡ τίμια ἐργασία εἶναι σαφῆς ἐντολὴ τοῦ Θεοῦ, πρὸς τὸν ἄνθρωπον. Ὁ ἄνθρωπος, ὁ ὁποῖος δὲν ἐπιθυμεῖ νὰ ἐργασθῆ, θρίσκεται αὐτομάτως ἀντίθετος πρὸς τὴν θεῖαν ἐντολὴν. Ἡ τίμια ἐργασία ἐξυψώνει καὶ ἐξαγνίζει τὸν ἄνθρωπο, ὀλοκληρώνει τὴν προσωπικότητά του, ἀποκαθιστᾷ στὸ ἐσωτερικὸ του τὴν ἰσορροπία τῶν δυνάμεων. Πρὸ παντὸς εἰρηνεὺς τὴν συνειδήσει, ἐφ' ὅσον δι' αὐτῆς ὁ χριστιανὸς ἐκπληρώνει θεῖα ἐντολή.

ΤΙΜΙΟΣ ΔΕΣΜΟΣ

Ἡ ἀγία Γραφή θέλει τὸ γάμο ἓνα δεσμὸ τίμιον, ἀγνόν, ἀμόλυντο μεταξὺ τῶν συζύγων, προφυλαγμένο ἀπὸ ἐξωτερικοὺς παράγοντες, οἱ ὁποῖοι σκοπὸ ἔχουν νὰ κλονίσουν τὸ θεσμὸ τοῦτο. Ὁ γάμος πρέπει νὰ μείνῃ ἰσοθίως σὲ μίαν ἀδιάλυτη ἐνότητα, ὅμοια πρὸς τὴν ἐνότητα, ἣ ὁποία ὑπάρχει μεταξὺ Χριστοῦ καὶ Ἐκκλησίας. Πόσο προσεκτικοὶ πρέπει νὰ εἶναι οἱ σύζυγοι, πόσο πλήρεις σεβασμοῦ διὰ τὸ μυστήριον τοῦτο, τὸ ὁποῖο ὁ Ἰδιὸς ὁ Θεὸς ἐθέσπισε καὶ προστατεύει!

ΑΝΤΙΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΟ

Γιὰ τὸ σύγχρονον ἄνθρωπον τὸ χρῆμα εἶναι ἓνα ἀπὸ τὰ σημαντικὰ κριτήρια ἐκτιμήσεως τοῦ συνανθρώπου του. Καὶ ὅμως αὐτὸ εἶναι λάθος. Ἡ ἀγ. Γραφή παραγγέλλει: «Ἡ ὅλη τοποθέτησί σας στὴ ζωὴ πρέπει νὰ χαρακτηρίζεται ἀπὸ τὸν ἀφιλόγυρο τρόπο. Δὲν ἐπιτρέπεται νὰ ἀξιολογήτε τὴν ἀνθρωπίνην ζωὴ βάσει τοῦ χρήματος. Ὑπάρχουν ἀξίες ὑψηλότερες αὐτοῦ». Εἶναι θάρσαρον καὶ ἀντιχριστιανικὸ νὰ ἀντικρύζητε τὴν ζωὴν μὲ αὐτὸ τὸ πρίσμα.

ΤΕΛΕΙΟΣ ΑΝΘΡΩΠΟΣ

Συχνὰ χρησιμοποιοῦμε τὴ γλῶσσα μας κατὰ τρόπο ἀδέξιο, ἄστοχο, ἐπιπόλαιο ἢ σκληρὸ καὶ αὐστηρὸ. Λέμε λόγια δηκτικὰ, εἰρωνικά, χλευαστικὰ γιὰ τοὺς ἄλλους, οἱ ὁποῖοι συνέπεσε νὰ μᾶς θλάσθουν. Ἡ Γραφή ὁμῶς θελοῦναι: «Τέλειος εἶναι ὁ ἄνθρωπος, ὁ ὁποῖος δὲν ὑποπίπτει εἰς τὰ παραπτώματα τῆς γλώσσης». Ἄσφαλὸς αὐτὸς ὁ ἄνθρωπος ἔχει μέσα του πλοῦσιον πνευματικὸ περιεχόμενον.

**ΑΠΟΣΤΟΛΙΚΟΙ ΠΑΤΕΡΕΣ
ΙΓΝΑΤΙΟΥ ΑΝΤΙΟΧΕΙΑΣ ΕΠΙΣΤΟΛΑΙ
ΚΕΙΜΕΝΟΝ**

Β'. ΜΑΓΝΗΣΙΕΥΣΙΝ ΙΓΝΑΤΙΟΣ

Τοῦ κ. ΚΩΝΣΤ. Γ. ΜΠΟΝΗ

Ἀκαδημαϊκοῦ

Ὁμ. Καθηγητοῦ τοῦ Παν/μίου Ἀθηνῶν

XI. Ταῦτα δέ, ἀγαπητοί μου, οὐκ ἐπεὶ ἔγνων τινὰς ἐξ ὑμῶν οὕτως ἔχοντας, ἀλλ' ὡς μικρότερος ὑμῶν θέλω προφυλάσσεσθαι ὑμᾶς, μὴ ἐμπεσεῖν εἰς τὰ ἀγκίστρα τῆς κενοδοξίας, ἀλλὰ πεπληροφορηθῆσαι ἐν τῇ γεννήσει καὶ τῷ πάθει 5 καὶ τῇ ἀναστάσει τῇ γενομένῃ ἐν καιρῷ τῆς ἡγεμονίας Ποντίου Πιλάτου· *πραχθέντα ἀληθῶς καὶ βεβαίως ὑπὸ Ἰησοῦ Χριστοῦ, τ ἦ ς ἐ λ π ἰ δ ο ς ἦ μ ῶ ν*, ἧς ἐκτραπήναι μηδενὶ ὑμῶν γένοιτο.

* Συνέχεια ἐκ τῆς σελ. 226 τοῦ ὑπ' ἀριθ. 21 τεύχους.

4. «πεπληροφορηθῆσαι» g: πεπληροφορεῖσθαι G: certificemini LSt: πεπληροφόρησθε Lghtf. 7. «ἡμῶν» Ag: ὑμῶν GL.

(Ἀπόδοσις εἰς ἀπλὴν νεοελληνικὴν γλῶσσαν)

XI. Αὐτὰ δὲ σὰς γράφω, ἀγαπητοί μου, ὅχι ἐπειδὴ ἔμαθα ὅτι μερικοὶ ἀπὸ σὰς ἔτσι φρονεῖτε (καὶ ἐνεργεῖτε), ἀλλ' ὡς μικρότερός σας θέλω νὰ σὰς προφυλάξω, ὥστε νὰ μὴ πέσητε (ἐμπλακῆτε) εἰς τὰ ἀγκίστρα τῆς κενοδοξίας, ἀλλὰ νὰ εἴσθε ἀπολύτως βέβαιοι (νὰ σὰς βεβαιώσω καὶ διὰ νὰ πληροφορηθῆτε καλλίτερα) διὰ τὴν Γέννησιν καὶ τὸ Πάθος καὶ τὴν Ἀνάστασιν (τοῦ Κυρίου) ποὺ ἔγινε εἰς τὸν καιρὸν (τὸν χρόνον) τῆς ἡγεμονίας τοῦ Ποντίου Πιλάτου· γεγονότα ποὺ ἔγιναν ἀληθινὰ καὶ βέβαια ὑπὸ τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, τῆς ἐλπίδος ἡμῶν (ποὺ εἶναι ἡ μόνη ἐλπίς τῆς σωτηρίας μας), ἀπὸ τὴν ὁποίαν μὴ γένοιτο (νὰ μὴ συμβῆ ποτὲ) νὰ ἐκτραπῆ κανεὶς ἀπὸ σὰς.

4—6. «ἐν τῇ γεννήσει... ἐν καιρῷ τῆς ἡγεμονίας Ποντίου Πιλάτου»: Πβλ. Α' Κορ. 15, 3 ἐ. Α' Τιμ. 6,13. Ἐθεωρήθη ὑπὸ τινων ὅτι ἐν τῇ φράσει ταύτῃ ὁ Ἰγνάτιος εἶχεν ὑπ' ὄψιν παλαιότερον Σύμβολον πίστεως. Πβλ. Τραλ. 9,2. Τὸ αὐτὸ ἐθεωρήθη καὶ διὰ τὸν Παῦλον. Πβλ. Ρωμ. 6,4 ἐ. 8,11. Β' Κορ. 4,14. Α' Θεσ. 4,14. Φιλιπ. 1,21. Κολ. 3,4. Ἰω. 3,36. 14,6. 20,31 κ.ά. — Σὺν τούτοις ἔρα καὶ Α' Κορ. 15,3 ἐ. Α' Τιμ. 6,13. — Νεωτέραν βιβλιογραφίαν ἰδὲ παρὰ P. Th. Gamelot, Ignace d' Antioche, Polycarpe de Smyrne, Lettres, Martyre de Polycarpe (Sources Chrétiennes 10), Paris 1951² σ. 118 ἐ. σημ. 2. — Τὸ ὄλον κείμενον τοῦ κεφ. XI ἔχει πολλὰς ὁμοιότητας πρὸς τὸ κεφ. Σμυρν. 1 7. «τῆς ἐλπίδος ἡμῶν»: Πβλ. Α' Τιμ. 1,1. Κολ. 1,27.

ΑΠΑΝΤΗΣΗ ΣΕ ΧΑΛΚΕΥΜΕΝΗ “ΕΡΕΥΝΑ”, ΕΦΗΜΕΡΙΔΟΣ

Ἐπιστολή τοῦ ἐφημερίου π. Τριανταφύλλου Ἐηροῦ

Φλώρινα 12 Νοεμβρίου 1980

Πρὸς

Τὴν Ἐφημερίδα «ΕΛΕΥΘΕΡΟΤΥΠΙΑ»

Πανεπιστημίου 57, Ἀθήνα

Ἐλαβα γνώση τῆς συνεντεύξεως πού δημοσιεύθηκε στὴν Ἐφημερίδα σας στίς 7 Νοεμβρίου 1980. Ἐπειδὴ δύο ἀπὸ τὰ πρόσωπα πού ἔδωσαν συνέντευξη, ὁ Χριστόδουλος Ἐηρὸς καὶ ὁ Ἀργύρης Τσακαλίας, θεολόγος καθηγητῆς, εἶναι συγγενικά μου πρόσωπα, ὁ μὲν πρῶτος υἱός μου, ὁ δὲ δεύτερος κουνιάδος μου, εἶμαι ὑποχρεωμένος γιὰ χάρις τῆς ἀλήθειας, πού πρέπει νὰ στέκεται πάνω ἀπὸ πρόσωπα καὶ πράγματα, νὰ εἰπῶ τὰ ἑξῆς:

Ὁ Χριστόδουλος εἶναι δευτερότοκος υἱός μου. Μέλος τῆς πολυμελοῦς οἰκογενείας μου, πού μὲ τῆ βοήθεια τοῦ Θεοῦ ἐδημιούργησα. Τὸν μεγάλωνα, καθὼς καὶ τὰ ἄλλα παιδιά μου, μὲ τὰ νάματα τῆς Ὁρθοδόξου Πίστεως. Μέχρι τὰ 17 τοῦ χρόνου ἐλευθέρως ἐξεδήλωνε τὴν ἐπιθυμία νὰ τελειώσῃ τίς γυμνασιακὰς του σπουδὰς καὶ νὰ εἰσαχθῆ σὲ μιὰ Θεολογικὴ Σχολή, ὥστε μιὰ μέρα νὰ γίνῃ θεολόγος - ἱεραπόστολος. Τὸν ἔδλεπα καὶ κρυφὰ τὸν καμάρωνα. Καμμιὰ, ἀπολύτως καμμιὰ βία δὲν ἄσκησα σὰν πατέρας ἐπάνω του. Οὔτε ἡ μητέρα του. Οὔτε ἡ Ἱερὰ Μητρόπολις Φλωρίνης. Ἀβίαστα καὶ ἐλεύθερα μεγάλωνε μέσα στὸ θρησκευτικὸ περιβάλλον.

Ἄλλ' ὅταν μετετέθην ἀπὸ τῆ Φλώρινα στὸ Ἀρμένιο Λαρίσης καὶ σὰν ἐφημέριος ἐκεῖ κατέβαλα προσπάθειες νὰ κτίσω ἕνα Νεὸ, ἦρθε ἐκεῖ —κακία ὥρα— ὁ γυναϊκάδελφός μου Ἀργύρης Τσακαλίας, θεολόγος καθηγητῆς, ἀποσχηματισμένος κληρικός. Ὁ Ἀργύρης ἔδωσε τὴν ἐντύπωση, ὅτι ἦρθε γιὰ νὰ ἐργασθῆ σὰν ἐργάτης στὴν ἀνέγερση τοῦ Νεοῦ. Ἄλλ' ὅπως ἐκ τῶν ὑστέρων ἀποδείχτηκε, ἄλλος ἦταν ὁ σκοπὸς του. Στὴν οὐσία ἦρθε γιὰ νὰ μεταδώσῃ στὸ χωριὸ τὸ μικρόβιο τοῦ ἄθεου Μαρξισμού.

Κατέβαλε πολλὰς προσπάθειες, ἀλλὰ παρ' ὅλες τίς προσπάθειές του, κανένα νέο δὲν κατόρθωσε νὰ περιπλέξῃ στὰ δίχτυα του, ἐκτὸς μόνο τὸ γιὸ μου Χριστόδουλο, ὁ ὁποῖος καὶ ἀπὸ τότε τὸν ἀκολούθησε πιστὰ στὰ ἴχνη του καὶ ἔγινε κήρυκας τῆς ἀθείας καὶ ἀπιστίας. Καὶ ἤδη ἔφτασε μέχρι τὸ ἀπίστευτο σημεῖο νὰ κατηγορῆ τὸν πατέρα του, πού καὶ χειρωνακτικὰ ἐργάστηκε καὶ ἐργάζεται γιὰ νὰ θρέψῃ τὴ μεγάλη του οἰκογένεια. Τὸν συγχωρῶ ἀπ' τὴν καρδιά μου γιὰ τὸ μεγάλο αὐτὸ ἀμάρτημά του καὶ εὐχομαι στὸ Θεὸ νὰ ἀναγίψῃ ἀπὸ τὴν πλάνη καὶ νὰ ἐπιστρέψῃ τὸ συντομώτερο στὸ Θεὸ καὶ στὴν οἰκογένεια, πού θρηγεῖ καὶ δούρεται γιὰ τὴν κακὴ του ἐξέλιξη.

Ἄλλ' ἐγὼ μὲ ἐπιείκεια ἐκφράζομαι γιὰ τὸ παιδί μου, ὅμως δὲν μπορῶ νὰ ἐκφρασθῶ ἔτσι καὶ γιὰ τὸν Ἀργύρη Τσακαλίαν, πού ἐγκατέλειψε τὸ ἱερατικὸ του ἔργο, αὐτο-

ἀποσχηματίστηκε, ἀσπάστηκε ἀντιχριστιανικὰς θεωρίες καὶ ἔφτασε σὲ τέτοιο σημεῖο, ὥστε ὄχι μόνο ἐμένα τὸν συγγενῆ του νὰ κατηγορῆ, ἀλλὰ καὶ τὸν π. Ἀμφιλόχιο Μακρῆ, πού γιὰ τὴν ἀγιότητά του τὸν ἐκτιμᾷ: ὅλη ἡ Ἑλλάδα, εἶχε τὴν ἀχαριστία νὰ κατηγορῆ. Ὁ π. Ἀμφιλόχιος τὸν φρόντισε καὶ τὸν ἔγραψε στὴ Θεολογικὴ Σχολὴ Χάλκης, ὅπου καὶ σπούδασε θεολόγος.

Αὐτὴ καὶ μόνο αὐτὴ εἶναι ἡ ἀλήθεια. Ἔτσι ἦταν γραμμένο στὴν πρεσβυτικὴ μου ἡλικία νὰ λάβω προσωπικὴ πείρα τοῦ τί εἶναι κομμουνισμός, πού ἀρπάζει τὰ παιδιά τῆς Ἐκκλησίας ἀπὸ τὴν ἀγκαλιά της καὶ τὰ ρίχνει στὴν ἀγκαλιά τοῦ Διαβόλου.

Παρακαλῶ γιὰ τὴν ἀποκατάσταση τῆς ἀλήθειας, σύμφωνα μὲ τὸ Νόμο περὶ Τύπου, νὰ δημοσιευθῆ ἡ παροῦσα μου στὸ προσεχὲς φύλλο.

Μετὰ τιμῆς
Τριανταφύλλος Ἐηρὸς, ἱερεὺς
ὁδὸς Ἀκροπόλεως, Φλώρινα

Ἐξ ἀφορμῆς τῆς ἐπιθέσεως αὐτῆς τῆς «Ἐλευθεροτυπίας», ὁ ἐκπρόσωπος τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος δήλωσε, στίς 14-11-80, τὰ ἑξῆς:

«Ἡ καθιερωμένη γιὰ πολλοὺς καὶ ποικίλους λόγους ἐτήσια φθινοπωρινὴ ἐπίθεσις μερίδος τοῦ Τύπου κατὰ τῆς Ἐκκλησίας, ἐπέλεξε, πρόσφατα, δυστυχῶς γι' αὐτήν, τὸν θεσμό τῶν Κατηχητικῶν Σχολεῖων.

»Σὲ «ἔρευνα» πού βασίζεται σὲ μαρτυρίες ἀνευθύνων καὶ ὑπόπτων προσώπων, μεταξὺ τῶν ὁποίων ὁ βασικώτερος εἶναι καθηρημένος κληρικός, ἐμφανίζονται τὰ Κατηχητικὰ Σχολεῖα τῆς Ἐκκλησίας σὰν ἄντρα σκοταδισμού καὶ φυτώρια ἀρνήσεως. Ὡστόσο εἶναι γνωστὸ ὅτι τὰ Κατηχητικὰ Σχολεῖα, παρὰ τὴν ὁποιαδήποτε θετικὴ κριτικὴ πού ἀποβλέπει στὴ βελτίωσί τους, ὄχι μόνο συνεχίζουν τὴν παράδοσι τῆς ἀρχαίας Ἐκκλησίας στὸν τομέα τῆς Κατηχήσεως, ἀλλὰ συντηροῦν καὶ τὴν πίστι πρὸς τὰ ἰδανικά τοῦ Ἐθνους καὶ τίς ἀξίες τοῦ Ἑλληνισμοῦ, δηλαδὴ αὐτὰ τὰ ὁποῖα ἡ καλὴ αὐτὴ μερίδα τοῦ Τύπου προσπαθεῖ νὰ καταρρακώσῃ, ὑπηρετώντας σκοποὺς τοὺς ὁποῖους νομίζει ὅτι ὁ Ἑλληνικὸς λαὸς δὲν ἀντιλαμβάνεται...

»Εἶναι λυπηρὸ ὅτι ἡ μερίδα τοῦ Τύπου πού ἔχει ἀναλάβει, κατὰ ἐργολαβικὸ τρόπο, τὴν ἐναντίον τῆς Ἐκκλησίας πολεμικὴ, δὲν ἔχει σκοπὸ νὰ ἀποκαλύψῃ οἰκονομικὰ ἢ ἄλλα σκάνδαλα τῶν ἐκπροσώπων τῆς Ἐκκλησίας, ἀλλὰ νὰ κλονίσῃ τὴν πίστι τοῦ λαοῦ στὴν Ἐκκλησία του καὶ στὰ Μυστήριά της, σὲ μιὰ ἐποχὴ μάλιστα πού ἄλλοι λαοὶ κάνουν ἐπαναστάσεις γιὰ νὰ τὰ ἀποκτήσουν».

Ἡ διδακτικὴ μέθοδος στό κατηχητικὸ ἔργο

Τοῦ κ. ΕΥΑΓΓΕΛΟΥ Δ. ΘΕΟΔΩΡΟΥ
Πρυτάνεως τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν

Ὁ κατηχητὴς ἢ χριστιανὸς παιδαγωγός, προτοῦ νὰ διδάξῃ ἓνα μάθημα, ὀφείλει νὰ τὸ ἔχῃ μελετήσει ἀπ' τὸ διδακτικὸ ἔγχειρίδιο ἢ κατηχητικὸ βοήθημα, νὰ τὸ ἔχῃ ἀφομοιώσει σὲ ὅλες του τὶς λεπτομέρειες καὶ νὰ χρησιμοποιῇ κατὰ τὸ δυνατό καὶ τὴν σχετικὴ βιβλιογραφία. Ποτὲ δὲν πρέπει νὰ μεταβαίνει πρὸς διδασκαλίαν τελείως ἀπροετοίμαστος ἢ κατόπιν ἐπιτολαίας προετοιμασίας. Μάλιστα θὰ εἶναι ὠφέλιμο νὰ ἔχῃ ἀπ' τὴν ἀρχὴ μελετήσει καὶ ἀφομοιώσει ὁλόκληρο τὸ διδακτικὸ βοήθημα, πού ἀντιστοιχεῖ στὸ ἀναλυτικὸ πρόγραμμα. Ἐτσι θὰ μπορῇ νὰ ἐντάσῃ τὰ ἐπὶ μέρους μαθήματα σὲ μιὰ ὀργανικὴ ὁλότητα καὶ νὰ μὴ ἐπιτρέπῃ τὴν κατολισθήσῃ τῆς διδασκαλίας στὴν ἀκαιρὴν ἐξέτασιν ἄλλων ζητημάτων, τὰ ὁποῖα θὰ διδαχθοῦν σὲ ἄλλα εἰδικὰ μαθήματα.

Στὴν ἐπιτυχίᾳ τοῦ κατηχητικοῦ ἔργου παίζει ρόλο ὄχι μόνον τὸ περιεχόμενον, ἀλλὰ καὶ ἡ μέθοδος τῆς διδασκαλίας. Ἰδιαίτερη σημασίαν πρέπει νὰ δοθῇ ὄχι μόνον στὸ τί θὰ διδάξωμε, ἀλλὰ καὶ στὸ πῶς θὰ προσφερθῇ αὐτό, πού πρόκειται νὰ διδαχθῇ. Ὅσον ἀφορᾷ στὴν διδακτικὴν μέθοδον, τὴν ὁποῖαν θὰ χρησιμοποιῆσῃ ὁ διδάσκων, αὐτὴ ἐξαρτᾶται ἀπ' ἐνὸς μὲν ἀπ' τὴν προσωπικότητα αὐτοῦ, ἀπ' ἑτέρου δὲ ἀπ' τὴν βαθμίδα ψυχολογικῆς καὶ πνευματικῆς ἀναπτύξεως καὶ ἀπ' τὶς ἰκανότητες τῶν μαθητῶν. Ὁ διδάσκων δὲν πρέπει νὰ ἀποστηθίζῃ κάθε μάθημα, ἀλλὰ πρέπει νὰ τὸ διαμορφώσῃ ἀνάλογα πρὸς τὰ ἐνδιαφέροντα τῶν μαθητῶν. Ἐνα διάγραμμα κάθε μαθήματος θὰ τὸν ὑποβοηθῇ ἀπ' ἐνὸς στὸ νὰ συγκρατῇ τὰ κύρια σημεῖα τοῦ μαθήματος, ἀπ' ἑτέρου στὸ νὰ κινῆται κάπως ἐλεύθερα στὴν διαμόρφωσιν τῶν μαθημάτων, ἀνάλογα πρὸς τὴν μορφωτικὴν στάθμην καὶ πρὸς τὰ συγκεκριμένα ἐνδιαφέροντα ἢ τὶς ἀπορίες τῶν μαθητῶν του. Ἡ ἐλεύθερος αὐτὴ διαμόρφωσις τοῦ μαθήματος θὰ γίνεται κυρίως ἐκδηλῆ τόσο στὴν πορεία, ὅσο καὶ στὴν μορφὴ τῆς διδασκαλίας. Ὅστε καὶ τὰ δύο αὐτὰ διδακτικὰ στοιχεῖα δὲν πρέπει νὰ χρησιμοποιοῦνται μὲ ὁμοίμορφο τρόπο, πού προδιαγράφεται ἐκάστοτε ἀπὸ σχολαστικὴν προκαθορισμένην διδακτικὴν περιπτώσιολογίαν, μὰ πρέπει νὰ γνωρίζουν εὐέλκτικην προσαρμογὴν ἀνάλογα πρὸς τὶς παρουσιαζόμενες διδακτικὰς ἀνάγκας.

Ὅσον ἀφορᾷ στὴν πορεία τῆς διδασκαλίας, καλὸν εἶναι νὰ προηγήται μιὰ εἰσαγωγὴ ἢ προπαρασκευὴ, ἡ ὁποία κυρίως ἀποβλέπει στὸ νὰ ἀφυπνίσῃ καὶ διεγείρῃ τὸ ἐνδιαφέρον τῶν μαθητῶν ὑπὲρ τοῦ περιεχομένου τοῦ μαθήματος καὶ νὰ προσανατολίσῃ τὴν προσοχὴν τους στὶς ἀλήθειαι, πού θὰ μεταδοθοῦν. Ἡ λεγομένη «θέσις τοῦ σκοποῦ», δηλαδὴ ἡ δι' ὀλίγων δῆλωσις τοῦ σκοποῦ καὶ τοῦ περιεχομένου τοῦ μαθήματος, πρέπει νὰ εἶναι σαφὴς καὶ νὰ γίνεται εἴτε στὴν ἀρχὴ εἴτε καλύτερα στὸ τέλος τῆς Εἰσαγωγῆς ἢ Προπαρασκευῆς, ἡ ὁποία καλὸν εἶναι νὰ συνδέῃ τὸ μάθημα μὲ τὰ προηγούμενα μαθήματα. Ἡ Προπαρασκευὴ ἢ ἡ Εἰσαγωγὴ πρέπει νὰ εἶναι ὅσον τὸ δυνατόν περισσότερον ἐκκυστική. Πρὸς τοῦτο ἡ ἐναρξὴ αὐτῆς μὲ ἓνα κατάλληλον ἀνέκδοτον ἢ ἄλλο ἐποπτικὸν μέσον εἶναι ἐπιθυμητή.

Μετὰ τὴν Προπαρασκευὴν ἢ Εἰσαγωγὴν ἀκολουθεῖ ἡ προσφορὰ καὶ ἀνάπτυξις τοῦ θέματος. Καλὸν εἶναι προτοῦ νὰ ἀναπτυχθῇ αὐτὸ συστηματικῶς, οἱ μαθητὲς νὰ πούν ὅ,τι γνωρίζουν γι' αὐτὸ καὶ νὰ διατυπώσουν τὶς τυχόν ἀμφιβολίας ἢ ἀντιρροήσεις τους. Οἱ ἐρωτήσεις πρὸς τοὺς μαθητὲς ἢ θὰ περιορισθοῦν στὴν ἀρχὴν τοῦ μαθήματος ἢ θὰ γίνονται στὴν ἀρχὴν ἐκάστης ἐπὶ μέρους ἐνότητος τοῦ μαθήματος. Στὴν περίπτωσιν, κατὰ τὴν ὁποῖαν ἓνας μαθητὴς θὰ διατυπώσῃ ἐπιχειρήματα σκεπτικισμοῦ ἢ ἀπιστίας, μόλις αὐτὸς τελειώσῃ, ὁ κατηχητὴς μὲ ἀγάπην θὰ λέγῃ, ὅτι διαφωνεῖ, ἐπιφυλασσόμενος νὰ ἐνσωματώσῃ τὴν πειστικὴν ἀναίρεσιν στὴν ἀνάπτυξιν τοῦ θέματος. Ἐπίσης στὸ τέλος τῆς προσφορᾶς καὶ ἀναπτύξεως τοῦ θέματος καλὸν εἶναι νὰ δίδεται ἀπάντησις σὲ τυχόν καινούργιας ἀπορίας τῶν μαθητῶν.

Ἡ προσφορὰ καὶ ἀνάπτυξις τοῦ θέματος πρέπει νὰ παρουσιάσῃ λογικὴν, συστηματικὴν καὶ ὀργανικὴν διάρθρωσιν τῶν νοημάτων, νὰ ἔχῃ διαιρεθῇ σὲ λογικὰς ἐνότητες, νὰ ἔχῃ συνοχὴν καὶ ἀλληλουχίαν, νὰ μὴ ἐκτρέπεται —παρασυρομένη ἀπὸ ἐρωτήσεις τῶν μαθητῶν— σὲ ἄσχετες καὶ ἄσκοπες λεπτομέρειαι καὶ νὰ ἔχῃ ἐποπτικότητα, σαφήνεια καὶ ἐνάργεια. Ἡ μονοτονία τῆς ἀναπτύξεως τοῦ θέματος θὰ ἀποφεύγεται, ἐὰν χρησιμοποιοῦνται καὶ ἐποπτικὰ παραδείγματα, ἀνέκδοτα, παρομοιώσεις κ.τ.τ.

Μετὰ τὴν προσφορὰν τοῦ θέματος, γίνεται ἡ διατύπωσις τοῦ συμπέρασματος, σὲ σύντομην πρότασιν καὶ ἀκολουθεῖ τὸ στάδιον τῆς πρᾶξεως καὶ ἐφαρμογῆς, κατὰ τὸ ὁποῖον ἐπιδιώκεται ἡ καλλιέργεια τοῦ συναισθήματος καὶ τῆς βουλήσεως τῶν μαθητῶν εἰς τρόπον, ὥστε τὸ μάθημα, πού διδάχθηκε, νὰ τοὺς κινητοποιήσῃ καὶ στὴν πράξιν τῆς καθημερινῆς ζωῆς.

Τὸ αἶτημα τῆς ἀποφυγῆς τῆς δουλικῆς προσκολλήσεως στὰ στάδια αὐτὰ μπορεῖ πολλὰ φορὰς νὰ ὀδηγήσῃ λ.χ. στὴν συγχώνευσιν τοῦ συμπεράσματος ἢ τῆς πρακτικῆς ἐφαρμογῆς μὲ τὴν ἀνάπτυξιν τοῦ θέματος.

ΟΙ ΣΧΕΣΕΙΣ ΓΟΝΕΩΝ ΚΑΙ ΠΑΙΔΙΩΝ ΚΑΙ Ο ΡΟΛΟΣ ΤΟΥ ΠΑΠΑ

Του π. ΦΙΛΟΘΕΟΥ ΦΑΡΟΥ

Οι σχέσεις μεταξύ γονέων και παιδιών παρουσίαζαν πάντοτε πολλές δυσκολίες, αλλά οι δυσκολίες αυτές έχουν όξυνθη ιδιαίτερα στις ημέρες μας.

Η ποιμαντική συμπαραστάση του παπα σ' αυτές τις καταστάσεις είναι και βασικό ποιμαντικό καθήκον και μπορεί να είναι πολύ αποφασιστικής σημασίας για την δοκιμαζόμενη οικογένεια, που όπως έχουν τα πράγματα αυτή την στιγμή, δεν μπορεί να βρή πουθενά άλλοι κάποια βοήθεια.

Πολύ συχνά όμως οι παρεμβάσεις των παπάδων είναι άστοχες και επιτείνουν τις δυσκολίες, αντί να τις βελτιώσουν, όπως υπαινίσσεται και ο άρρωστος του παραδείγματος που ακολουθεί.

Το πιο σημαντικό μας λάθος είναι ότι περιοριζόμαστε στις πληροφορίες που μας δίνει εκείνο από τα μέλη της οικογένειας που καταφεύγει σε μας (συνήθως της γυναίκας), του οποίου παίρνουμε κατά κανόνα το μέρος.

Θα βοηθούσε πολύ αν γνωρίζαμε, ότι ο ποιμαντικός μας ρόλος δεν είναι να βρούμε ποιός έχει δίκιο, αφού σε μια ανθρώπινη σύγκρουση μεταξύ δύο ή περισσοτέρων ανθρώπων όλοι έχουν κάποια εθύνη, έστω και αν αυτό δεν είναι πάντοτε εμφανές και ότι κάθε άνθρωπος βλέπει τα πράγματα με τα δικά του μάτια και από την δική του σκοπιά, ώστε να αντιληφθούμε την ανάγκη να ακούσουμε τις απόψεις και των δύο μερών, πριν καταλήξουμε σε οποιοδήποτε συμπέρασμα. Επίσης θα βοηθούσε πολύ αν προσπαθούσαμε να θυμόμαστε ότι στις διαφορές μεταξύ γονέων και παιδιών έχουμε την τάση να συμμαχούμε με τους γονείς και στις διαφορές μεταξύ ανδρών και γυναικών έχουμε την τάση να συμμαχούμε με τις γυναίκες. Σ' αυτό το τελευταίο μάλιστα ίσως να οφείλονται, σε κάποιο ποσοστό, οι κακές σχέσεις των ανδρών με την Εκκλησία.

Το πόσο μπορούν να βλάψουν αυτές οι τάσεις μας φαίνεται αρκετά καθαρά από τον ακόλουθο διάλογο μεταξύ ενός άρρωστου άνδρα, 33 χρόνων, και ενός παπα. Αυτός ο διάλογος λέει επίσης κάτι πολύ σημαντικό για την πραγματική φύση της σωματικής αρρώστειας και για τον τρόπο με τον οποίο θα επιτευχθή ή γνήσια και ουσιαστική θεραπεία.

Ίερεύς: Χαίρετε. Είμαι ο εφημέριος του τμήματος αυτού, μπορώ να σας δώ λίγο;

Άνδρας: Πώς, μπορείτε πάτερ όσο θέλετε. Σας ευχαριστώ για την επίσκεψη. Καθήστε.

—Είμαι ο πατήρ Ν. Το δικός σας όνομα πώς είναι;

—Γιώργος...

—Κύριε Γιώργο βλέπω είστε παντρεμένος, έχετε παιδιά;

—Έχω πάτερ τρία, είμαι παντρεμένος, αλλά καλύτερα να μην ήμουν. Δεν ξέρετε τι τραβάω.

—Τι ένοσείτε;

—Νά, πάτερ, ζω με τους γονείς μου. Βλέπετε έμεις στην έπαρχία πρέπει απαραίτητως ένα παιδί να συγκατοική με τους γονείς του. Και όλες μέρες έχω παντρεμένος, τόσα φαρμάκια έχω πιη. Θέλω να πω τις φασαρίες της μάνας μου ιδίως με την γυναίκα μου. Ο πα-

τέρας μου δεν μιλάει ο καυμένος. Βλέπετε έμεις οι άνδρες είμαστε πιο λογικοί. Δεν ξέρω τι να κάνω. Αυτές με άρρώστησαν και μέστειλαν στο νοσοκομείο. Και στην ούσια δεν μαλώνουν για σπουδαία πράγματα. Για το τίποτα είναι ικανές να βγάλουν τα μάτια τους. Δεν ξέρω πώς να φερθώ. Όταν παίρνω το μέρος της γυναίκας μου ή μάνα μου λέει: «Βέβαια, τι ανάγκη με έχεις τώρα, εγώ που υπέφερα τόσα και τόσα να σε μεγαλώσω. Βλέπεις ή γυναίκα σου σε τραβάει από τη μύτη, σε κάνει όπως θέλει. Δεν είσαι άνδρας» κ.λπ. Όταν πω κάτι στη γυναίκα μου τότε αρχίζει αυτή: «Αν ήθελες να κάνης ότι σου λέει ή μάνα σου, να μη παντρευόσουν, να καθόσουν με τη μάνα σου», και καταλαβαίνεις πάτερ. Αν πω στην μάνα μου ότι θα πάρω την οικογένειά μου να ζήσουμε χωριστά, αρχίζει τις κατάρες. Βλέπετε και σεις οι παπάδες λέτε, όπως βέβαια λένε τα βιβλία της Εκκλησίας «εύχαι γονέων στηρίζουσι θεμέλια οίκων». Νά χωρίσω με την γυναίκα μου κι αυτό δεν είναι σωστό. Έχω και παιδιά. Αφήστε πάτερ, δεν ξέρω τι να κάνω. Το μόνο που θα καταφέρουν θα είναι να με πεθάνουν. Σας κούρασα όμως με τα δικά μου. Επί τέλους όμως τα είπα να ξεσκάσω και σας ευχαριστώ που είχατε την καλωσύνη να με ακούσετε. Έσείς, πάτερ, τι με συμβουλεύετε να κάνω;

—Νομίζετε ότι έχετε κρατήσει καλή στάση και στις δύο;

—Ξέρω γώ, τί να πω; Μήπως φταίω κι εγώ; Μήπως μου έχουν πάρει τον άέρα κι οι δύο; Δεν ξέρω τι να κάνω;

—Νομίζω ότι θα πρέπει να τους δώσετε να καταλάβουν ότι άλλα καθήκοντα και υποχρεώσεις αλλά και απαιτήσεις έχετε προς και από την μητέρα και άλλα προς την γυναίκα.

—Νομίζω ότι έχετε δίκιο. Θα πρέπει να αλλάξω τακτική.

—Θα σας αφήσω τώρα γιατί δεν μου επιτρέπει ο χρόνος να μείνω περισσότερο και αν την άλλη έβδομάδα είστε ακόμη εδώ, πράγμα που δεν το εύχομαι, θα τα πούμε και πάλι. Τώρα σας χαιρετώ και σας εύχομαι περαστικά και ο Θεός να σας φωτίση και να σας δώση δύναμη να αντιμετωπίσετε το πρόβλημά σας.

—Στο καλό πάτερ και ευχαριστώ.

'Ασκοῦν οἱ χιλιαστές προσηλυτισμό;

Τοῦ Πρεσβυτέρου
ΑΝΤΩΝΙΟΥ ΑΛΕΒΙΖΟΠΟΥΛΟΥ

Τὸ ἐρώτημα αὐτὸ δὲν θὰ μᾶς ἀπασχολοῦσε ἂν δὲν ὑπῆρχαν ἄνθρωποι νὰ ἀμφισβητήσουν τὸ καθαρὰ προσηλυτιστικὸ ἔργο τῆς ὀργανώσεως τῶν χιλιαστῶν.

Ποῦ βασίζονται; Μερικοὶ ἀσφαλῶς στὴν ἄγνοια τῶν χιλιαστικῶν πραγμάτων. Πέφτουν θύματα τῆς φθηνῆς χιλιαστικῆς προπαγάνδας, ἢ ὅποια προκειμένου νὰ ἐπιτύχῃ τοὺς στόχους τῆς δὲν διστάζει ἀκόμη καὶ νὰ ψεύδεται, νὰ παρουσιάζεται δηλαδὴ μὲ προσωπεῖο καὶ νὰ καλύπτῃ τὸ ἀληθινὸ τῆς πρόσωπο (γι' αὐτὸ τὸ θέμα παραπέμπουμε στὸ βιβλίο μας: Ἡ δικτατορία τοῦ Μπροῦκλιν, τὸ προσωπεῖο καὶ τὸ πρόσωπο τῆς ὀργανώσεως τῶν μαρτύρων τοῦ Ἰεχωβά).

Μήπως ὁ ισχυρισμὸς αὐτός, ὅτι ἡ χιλιαστικὴ ὀργάνωσι δὲν ἀσκεῖ προσηλυτισμὸ προέρχεται ἀπὸ ἀνεύθυνα πρόσωπα, ἀπὸ μερικοὺς ἀπλοὺς χιλιαστές; Ὁχι, προέρχεται ἀπὸ τὴν ἴδια τὴν ὀργάνωσι καὶ μάλιστα περιλαμβάνεται σὲ ἐπίσημα ἔγγραφα πρὸς τίς ἐλληνικὰς Ἀρχάς, μὲ σκοπὸ νὰ τίς παροδηγήσῃ, προκειμένου νὰ ἐπιτύχῃ τὰ σχέδιά τῆς.

Τὸ ἔτος 1968 ἡ χιλιαστικὴ ὀργάνωσι ἀπέστειλε ἐπίσημη ἀναφορὰ στὸ Ὑπουργεῖο Παιδείας καὶ Θρησκευμάτων. Τὸ 1972 ἐπανῆλθε σ' αὐτὴν τὴν ἀναφορὰ μὲ συμπληρωματικὸ ἔγγραφο. Τίς πληροφορίες αὐτὲς τίς λαμβάνουμε ἀπὸ τὸ χιλιαστικὸ ἔντυπο «Μάρτυρες τοῦ Ἰεχωβά», Ἀθήνα, 1973, σελ. 8. Μεταξὺ ἄλλων ἡ χιλιαστικὴ Ὄργάνωσι ἰσχυρίζεται στίς ἀναφορὰς τῆς αὐτῆς πῶς οἱ «μάρτυρες τοῦ Ἰεχωβά» «δὲν ἀσκοῦν προσηλυτισμόν».

Τὸ καθεστῶς τῆς ἐποχῆς ἐκείνης δὲν ἀνεγνώρισε τὸ χιλιασμὸ ὡς «γνωστὴ θρησκεία». Ὅμως ἡ χιλιαστικὴ Ὄργάνωσι δὲν παρέδωσε τὰ ὄπλα: Μὲ πρόσφατη αἴτησί τῆς πρὸς τὸ Συμβούλιο τῆς Ἐπικρατείας ζήτησε τὴν ἀκύρωσι τῆς Πράξεως τοῦ Ὑπουργοῦ Παιδείας μὲ τὴν ὅποια ἀπερρίφθη αἴτησι γιὰ ἐπίσημη ἴδρυσι χιλιαστικοῦ εὐκτηρίου οἴκου στὴν Ἀθήνα. Γιὰ ἀκόμη μιὰ φορὰ ἐδη-

λώθη ἐπίσημα καὶ κατηγορηματικὰ ἀπὸ τὴ χιλιαστικὴ Ὄργάνωσι: Δὲν ἀσκοῦμε προσηλυτισμό!

Ὅμως θὰ ἦταν σφάλμα νὰ δεχθῆ κανεὶς τὴν «αὐτομαρτυρία» τῆς χιλιαστικῆς ἡγεσίας. Γιατὶ ἡ «μαρτυρία» αὐτὴ εἶναι μέρος τῆς «στρατηγικῆς πολέμου», σύμφωνα μὲ δική τῆς ἔκφρασι. Ἡ «Σκοπιὰ» διακηρύττει: πῶς θρίσκειται σὲ κατὰστασι πολέμου καὶ πρέπει νὰ ὑπερασπίσῃ μ' αὐτὸν τὸν τρόπο «τὰ συμφέροντα ἐκεῖνα ποὺ ἀξίζει νὰ προστατευθοῦν» (Σκοπιὰ 1956, σελ. 159).

Ἄς δοῦμε ὅμως μὲ προσοχὴ τὰ πράγματα: Ποιά εἶναι ἡ αὐτοσυνειδησία τῶν χιλιαστῶν; Θεωροῦν τοὺς ἑαυτοὺς τῶν ποιμένες καὶ μάλιστα μὲ «ποιμνιο», τὸ ὅποιο οὐδέποτε τοὺς κάλεσε, οὐδέποτε τοὺς ἀνεγνώρισε καὶ δὲν εἶναι διατεθειμένο νὰ τοὺς ἀναγνωρίσῃ ποτὲ γιὰ ποιμένες του. Ἡ ἑταιρία «Σκοπιὰ» τοὺς διώρισε «ποιμένες» δ ι κ ο ὺ ς μας, μὲ ἀμύθωνα τὸ κατώφλι τῶν δικῶν μας σπιτιῶν! Μήπως γιὰ νὰ μᾶς διδάξουν νὰ γίνωμε καλλίτεροι ὀρθόδοξοι χριστιανοί; Αὐτὸ εἶναι ἀδύνατο, γιατί ἡ χιλιαστικὴ ὀργάνωσι διδάσκει ἐπίσημα πῶς ἡ Ἐκκλησία μας εἶναι ἡ «Βαβυλῶνα, ἡ πόρνη ἢ μεγάλη τῆς Ἀποκαλύψεως» καὶ ὅποιος μένει μέσα σ' αὐτὴν διαπράττει πνευματικὴ μοιχεία!

Τὸ αἰσχρὸ αὐτὸ σκίτσο δημοσιεύθηκε στὴ «Σκοπιὰ» τῆς 15. 9. 1980 καὶ παριστάνει τὴ χριστιανικὴ Ἐκκλησία.

Μὲ ποιά τροφὴ ζητοῦν νὰ μᾶς «θρέψουν» οἱ αὐτοδιδόχοι «ποιμένες» τοῦ Μπροῦκλιν; Μὲ τὰ ἔντυπα τῆς

Συνέχεια στὴ σελ. 252

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΣΕ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΕΣ, ΚΑΝΟΝΙΚΕΣ ΚΑΙ ΑΛΛΕΣ ΑΠΟΡΙΕΣ

Τοῦ κ. ΙΩΑΝΝΟΥ ΦΟΥΝΤΟΥΛΗ
Καθηγητοῦ Παν/μίου Θεσσαλονίκης

Ἄν πάλι ἡ παράλειψι τῆς εὐχῆς προήλθε ἀπὸ τῆ σκέψις ὅτι ἡ εὐχή «Οὐδεις ἄξιος...» εἶναι εὐχή τοῦ χερουδικοῦ ὕμνου («Οἱ τὰ χερουδίμ...») καὶ ἄρα ἐφ' ὅσον δὲν λέγεται αὐτὸς δὲν πρέπει νὰ λεχθῆ καὶ ἡ εὐχή του — παρόμοιο θέμα ἀνακινούσε καὶ ἡ ὑπ' ἀριθμ. 300 ἐρώτησι γιὰ τὴν εὐχήν τοῦ τρισαγίου ὕμνου, ὅταν ἀντὶ τρισαγίου φάλλεται ἄλλος ὕμνος — θὰ πρέπει νὰ ἀντιπαρατηρηθῆ ὅτι ἡ εὐχή αὐτὴ ἐπιγράφεται μὲν σὲ πολλὰ νεώτερα χειρόγραφα «Εὐχή τοῦ χερουδικοῦ (ὕμνου)» ἢ «Εὐχή εἰς τὸ χερουδίμ», ἀλλὰ ἡ ὀρθότερα ὀνομασία τῆς εἶναι αὐτὴ πού εἶδαμε νὰ προτάσσεται στὸν Βαρβερινὸ κώδικα καὶ σὲ ἄλλα παλαιὰ χειρόγραφα «Εὐχὴ ἦν ποιεὶ ὁ ἱερεὺς ὑπὲρ ἑαυτοῦ τῶν χερουδικῶν λεγομένων» ἢ «Εὐχὴ ἦν ποιεὶ ὁ ἱερεὺς καθ' ἑαυτὸν τοῦ χερουδικοῦ ἀδομένου» ἢ «Εὐχὴ ἦν ποιεὶ ὁ ἱερεὺς καθ' ἑαυτὸν εἰσερχομένων τῶν ἁγίων δώρων». Δηλαδή μὲ ἄλλους λόγους ἡ εὐχή «Οὐδεις ἄξιος...» δὲν συναρτᾶται εἰδικὰ πρὸς τὸν ὕμνο «Οἱ τὰ χερουδίμ...», ἀλλ' ἀπλῶς λέγεται καθ' ὃν χρόνον φάλλεται αὐτός. Λόγῳ ὅμως τῆς φύσεως τῆς εὐχῆς καὶ τοῦ ὕμνου παρουσιάζουν νοηματικὲς καὶ φραστικὰς ὁμοιώτητες («θασιλεὺ τῆς δόξης... θασιλεὺς τοῦ Ἰσραήλ» — «βασιλέα τῶν ἔθλων» «συνδεδεμένον ταῖς σαρκικαῖς ἐπιθυμίαις καὶ ἡδοναῖς» — «πᾶσαν νῦν διουτικὴν ἀποθώμεθα μέριμναν», «ἐπουρανίαις δυνάμεσιν... θρόνου χερουδικοῦ... σεραφίμ Κύριος» — «οἱ τὰ χερουδίμ μυστικῶς εἰκονίζοντες... ἀγγελικαῖς... τάξεσιν»), πού ὀφείλονται σὲ κοινὸ ψαλμικὸ ὑπόβαθρο καὶ τῶν δύο, στὸν ψαλμὸ 23ο, τὸ ἀρχικὸ δηλαδή ψαλμικὸ ἀντίφωνο τοῦ χερουδικοῦ. Ἐκτὸς αὐτοῦ ἔχουν καὶ παράλληλο σκοπὸ: ἢ μὲν εὐχὴ προπαρασκευάζει τὸν ἱερέα, ὁ δὲ ὕμνος τὸ λαὸ γιὰ τὴν ἐπικειμένη τέλεσι τοῦ μυστηρίου τῆς θείας εὐχαριστίας.

Ἄν ἐγεννᾶτο θέμα τέτοιας σχέσεως ὕμνου καὶ εὐχῆς, αὐτὸ θὰ ἔπρεπε νὰ ἰσχύη πολὺ περισσότερο γιὰ τὴν λειτουργίαν τῆς Μεγάλης Πέμπτης, ὅπου ὁ ἀντὶ χερουδικοῦ φαλλόμενος ὕμνος «Τοῦ δείπνου σου τοῦ μυστικοῦ...» δὲν παρουσιάζει τέτοιαις συναρτήσεσι μὲ τὴν εὐχὴν. Ἀντίθετα ὅμως ὁ ὕμνος τοῦ Μεγάλου Σαββάτου «Σιγησάτω πᾶσα σὰρξ θροστεία...» καὶ ὡς πρὸς τὸν σκοπὸ καὶ ὡς πρὸς τὸ νόημα καὶ ὡς πρὸς τὴ φραστικὴ διατύπωσι εἶναι: ἐξ ἴσου παράλληλος πρὸς τὴν εὐχὴν «Οὐδεις ἄξιος...» ὅπως καὶ ὁ χερουδικὸς ὕμνος (ὄλεπε «Σιγησάτω πᾶσα σὰρξ θροστεία καὶ στήτω μετὰ φόβου καὶ τρόμου καὶ μηδὲν γῆϊνον ἐν ἑαυτῇ λογίζεσθω... θασιλεὺς τῶν θασιλευόντων... χοροὶ τῶν ἀγγέλων» κ.λπ.).

Καὶ πάλι ὅμως ἂν προσβάλλετο ἡ διάταξι: πού χαρακτηρίζει τὴν εὐχὴν «Οὐδεις ἄξιος...» ὡς «Εὐχὴν τοῦ χερουδικοῦ ὕμνου» θὰ μπορούσε νὰ ἀντιπαρατηρηθῆ ὅτι «χερουδικὸς ὕμνος» ὀνομάζεται σὰ χειρόγραφα καὶ στίς ἄλλες πηγὰς ὅχι μόνον ὁ ὕμνος «Οἱ τὰ χερουδίμ...», τὸ κατ' ἐξοχὴν δηλαδή «χερουδικόν» ἢ «τὸ μυστικόν» ἢ «ὁ μυστικὸς ὕμνος», ἀλλὰ καὶ ἄλλοι οἱ ἀντ' αὐτοῦ φαλλόμενοι ὕμνοι («Νῦν αἱ δυνάμεις...», «Σιγησάτω...»), χωρὶς νὰ γίνεται σχολαστικὴ διάκρισι: στὴ χρησιμοποίησι τοῦ ὄρου.

Τέλος εἶπαμε ὅτι ἡ παράλειψι τῆς εὐχῆς «Οὐδεις ἄξιος...» κατὰ τὸ Μέγα Σάββατο πιθανὸν νὰ προήλθε ἀπὸ ἀτυχή ἐπίδρασι: τῆς παραλλήλου πράξεως στὴ λειτουργίαν τῶν Προηγιασμένων δώρων. Ἐκεῖ, ὅπως εἶναι γνωστὰ, δὲν ἔχομε εὐχὴν κατὰ τὸ χερουδικὸ ὕμνο, ἀλλὰ μόνον τὴν τρις ἀπαγγελίαν τοῦ ἀντὶ τοῦ χερουδικοῦ φαλλόμενου ὕμνου «Νῦν αἱ δυνάμεις τῶν οὐρανῶν...», ἂν καὶ σὲ ὀρισμένα χειρόγραφα ἀπαντᾶ καὶ ἐδῶ μιὰ παράλληλη προπαρασκευαστικὴ εὐχή. Ἐδῶ ὅμως ἡ παράλειψι τῆς εὐχῆς δὲν ὀφείλεται σὲ ὅτι δὲν φάλλεται ὁ χερουδικὸς ὕμνος «Οἱ τὰ χερουδίμ...», ἀλλὰ σὲ ἄλλον οὐσιαστικὸν λόγον. Ἡ λειτουργία τῶν Προηγιασμένων δὲν εἶναι λειτουργία, προσφορά καὶ καθαγιασμός τῶν τιμίων δώρων, τέλεσι δηλαδή τοῦ μυστηρίου τῆς θείας εὐχαριστίας, ἀλλὰ μόνον κοινωνία. Ἐπομένως ὁ ἱερεὺς — καὶ ὁ λαὸς — δὲν ἔχουν ἀνάγκη προπαρασκευῆς γιὰ τὴν τέλεσι τοῦ μυστηρίου, ὅπως στὴν τελεία θεία λειτουργία — ἐφ' ὅσον αὐτὴ δὲν θὰ τελεσθῆ —, ἀλλὰ προετοιμασίας γιὰ τὴν προσέλευσι στὴ θεία κοινωνία, πού πράγματι ὑπάρχει καὶ στὸν ἀντὶ χερουδικοῦ φαλλόμενον ὕμνο «Νῦν αἱ δυνάμεις...» («πίσται καὶ πόθῳ προσέλθωμεν, ἵνα μέτοχοι...») καὶ στίς μετὰ τὴν εἴσοδο τῶν προηγιασμένων εὐχῆς τῆς λειτουργίας αὐτῆς. Ἴσως καὶ ἐδῶ κακῶς νοουμένη εὐλάβεια τῶν ἱερέων ἔθαξε τὴν εὐχὴν τοῦ χερουδικοῦ ὕμνου τῆς λειτουργίας ἢ ἄλλες, ὅπως εἶδαμε, παρόμοιαις εὐχῆς, γι' αὐτὸ καὶ οἱ τυπικὰς διατάξεις σὲ πολλὰ χειρόγραφα σαφῶς καὶ κατηγορηματικῶς τὸ ἐμποδίζουν, σημειώνοντας: «εὐχὴ δὲ χερουδικοῦ οὐ λέγεται». Στὴν τελεία ὅμως λειτουργία — ἐπομένως καὶ στὴ λειτουργία τοῦ Μεγάλου Σαββάτου — τὰ πράγματα εἶναι τελείως διαφορετικά. Ὁ ἱερεὺς ἐτοιμάζεται νὰ τελέσῃ τὸ μυστήριον τῆς θείας εὐχαριστίας καὶ ἡ λειτουργικὴ παράδοσι καθώρισε ἤδη ἀπὸ τὸν Η' αἰῶνα ὡς προπαρασκευαστικὴ γιὰ τὴν ἱεραουργίαν τοῦ μυστηρίου εὐχὴν τὸ «Οὐδεις ἄξιος...», πού ἀπαραιτῶς λέγεται σὲ κάθε τελεία λειτουργία, εἴτε αὐτὴ εἶναι: τοῦ ἱεροῦ Χρυσσοστόμου εἴτε τοῦ Μεγάλου Βασιλείου, εἴτε τελεῖται κατὰ τὸ Μέγα Σάββατο εἴτε καθ' ὅποιαδήποτε ἄλλη ἡμέρα.

* Συνέχεια ἐκ τῆς σελ. 237 τοῦ ὑπ' ἀριθ. 21 τεύχους.

(Κατὰ Ἰάκωβον τὸν Ἀδελφόθεον)

Τοῦ Σεβ. Μητροπ. Δράμας
κ. ΔΙΟΝΥΣΙΟΥ

Πίστις παθητικὴ καὶ ἀνενεργὸς ἀποτελεῖ παρερμηνείαν καὶ παραχάραινον τοῦ χριστιανισμοῦ ὡς θρησκευτικὴ πλήρους δράσεως, ἥτις ἀντιθέτως καταστᾶ μία τυπολατρεία κενὴ περιεχομένου. Ἄλλ' ἀκριβῶς τὴν ἰουδαϊκὴν τυπολατρείαν ἦλθε νὰ καταργήσῃ ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς καὶ ν' ἀπαλλάξῃ τὸν ἄνθρωπον ἀπὸ τὴν ὑπόκρισιν τοῦ φαρισαϊσμοῦ. Διὰ τοῦτο ὁ Ἀπόστολος Ἰάκωβος, διαρκῶς ἐπανέρχεται ἐπὶ τῆς ἀνάγκης τῆς πρακτικῆς ἐφαρμογῆς τῶν ἐντολῶν τοῦ Κυρίου, γράφων «Γίνεσθε δὲ ποιηταὶ λόγου καὶ μὴ μόνον ἀκροαταί, παραλογιζόμενοι ἑαυτοὺς, ὅτι εἴ τις ἀκροατὴς λόγου ἐστὶ καὶ οὐ ποιητὴς, οὗτος ἔοικεν ἀνδρὶ κατανοοῦντι τὸ πρόσωπον τῆς γενέσεως αὐτοῦ ἐν ἐσώπτρῳ» κατενόησε γὰρ ἑαυτὸν καὶ ἀπελήλυθε, καὶ εὐθέως ἐπελάθετο ὁποῖος ἦν». Εἶναι πράγματι ζωηρὰ καὶ λίαν παραστατικὴ ἡ εἰκὼν, τὴν ὁποίαν μᾶς δίδουν οἱ λόγοι τοῦ Ἀδελφόθεου. Ὁ χριστιανὸς δὲν πρέπει νὰ λησμονῇ τὴν ἐν τῷ κόσμῳ ἀποστολὴν του, ὑποτίπως λαμβάνων τὸ ἔργον καὶ τὸν θῆλον τοῦ Θεοῦ ἀνθρώπου, ὁ ὁποῖος δὲν περιωρίσθη ἀπλῶς εἰς τὸ κήρυγμα τῆς ὑπερόχου διδασκαλίας του ἀλλ' ἔδωκεν ἑαυτὸν «λύτρον ἀντὶ πολλῶν», θυσιασθεὶς διὰ τὴν σωτηρίαν πάντων. Ὁ σταυρὸς εἶναι ὁ κλῆρος τοῦ χριστιανοῦ εἰς τὸν κόσμον. Σταυρὸς διὰ τὴν ἰδίαν του ζωὴν, σταυρὸς διὰ τὴν ζωὴν καὶ τὴν τύχην τοῦ πλησίον, σταυρὸς διὰ τὴν σωτηρίαν παντὸς δυναστευομένου ὑπὸ τῆς ἁμαρτίας ἢ ὑπὸ τῶν δοκιμασιῶν. Καὶ τὸν σταυρὸν αὐτὸν θὰ τὸν ἐκζητῇ ὁ πιστὸς χριστιανὸς ἀνά πᾶν θῆμα του καὶ θὰ προθυμοποιῆται νὰ ἄρῃ καὶ τὸν σταυρὸν τοῦ πλησίον διὰ νὰ ἀνακουφίσῃ πάντα χειμαζόμενον. Ὁ πιστὸς αἰσθάνεται πράγματι, κατὰ τὴν Ἀγίαν Γραφήν, νὰ ρέουν ἐκ τῆς κοιλίας του ποταμοὶ «ὑδάτος ζῶντος». Καὶ τὸ «ζῶν ὕδωρ» εἶναι αὐτὸς ὁ Χριστὸς, ἡ διδασκαλία του. καὶ ὁ σταυρὸς του.

Εἰς τὸν Ἀπόστολον Ἰάκωβον ἡ ζῶσα πίστις λαμβάνει τὴν μορφήν ζωογόνου δυνάμεως, ἥς ἡ οὐσία ἀναλύεται εἰς ἔργα, ἢ μὴ ὑπαρξίς τῶν ὁποίων ἀναίρει τὴν δύναμιν καὶ τὴν ἀξίαν τῆς πίστεως καὶ τὴν καθιστᾶ νεκράν. Τοῦτο ἰδιαιτέρως τονίζει ὁ θεῖος Ἰάκωβος λέγων «ὡσπερ γὰρ τὸ σῶμα χωρὶς πνεύματος νεκρὸν ἐστίν, οὕτως καὶ ἡ πίστις χωρὶς τῶν ἔργων νεκρά ἐστίν».

ΑΚΟΛΟΥΘΕΙ ΤΑ ΙΧΝΗ ΤΟΥΣ*

Τοῦ Μητρ. Σάμου καὶ Ἰκαρίας
κ. ΠΑΝΤΕΛΕΗΜΟΝΟΣ

2. Ἡ μέριμνα τῶν Ἀποστόλων.

Στὸ προηγούμενον ἄρθρον παρουσιάσαμε μερικὰ ἀπὸ ὅσα «εἶδεν» ὁ Ἰωάννης στὴν τρίχρονη μαθητεία του «παρὰ τοὺς πόδας τοῦ Ἰησοῦ». Σήμερὰ θὰ καταγράψουμε λίγα ἀπὸ ἐκεῖνα ποὺ «ἐπίστευσεν» καὶ ἔζησε ὁ μαθητὴς τῆς ἀγάπης. Πιστεύματα καὶ διώματά του, ποὺ διαφύλαξε σὺν πολυτίμῳ ποιμαντικῷ θησαυρῷ στὶς τρεῖς Ἐπιστολὰς καὶ στὴν Ἀποκάλυψιν. Καὶ τὰ ὑλοποίησε στὴν πολυχρόνη διακονία του στὸν Ἀμπελῶνα τοῦ Κυρίου. Τὰ παραθέτουμε, λοιπόν, μὲ τὴν πεποίθησιν ὅτι μποροῦν νὰ οἰκοδομήσουν εὐλαβεῖς κληρικούς. Καὶ νὰ πῶς:

Μιὰ δῆλωσις τοῦ Ἰωάννου μᾶς προσφέρει ἓνα πολὺ βασικὸ ἀξίωμα τοῦ ποιμαντικοῦ ἔργου: «Ὁ ἐωράκαμεν καὶ ἀκηκόαμεν ἀπαγγέλλομεν». Κηρύττομε αὐτὸ ποὺ εἶδαμε καὶ ἀκούσαμε, τὴν ἀλήθειαν καὶ τὴ ζωὴν τοῦ Χριστοῦ. Οἱ Ἀπόστολοι, λοιπόν, δὲν ἐξαγγέλλουν ἄλλο εὐαγγέλιον. Πίστασαν στὸ Χριστό, τὸν ἔζησαν καὶ αὐτὰ μόνον προβάλλουν. Τὰ ἐπίγεια δὲν ἔχουν θέση στὸ ἔργο τοῦ Θεοῦ. Ἐξαφανίζονται καὶ σθῆθουν. Μόνον οἱ ψευδαπόστολοι «ἐκ τοῦ κόσμου λαλοῦσι». Οἱ γνήσιοι τῆς Ἐκκλησίας ἐργάται εἶναι ἀπεσταλμένοι Θεοῦ. Ἐπομένως, τὸ στόμα τους «τὰ ῥήματα τοῦ Θεοῦ λαλεῖ». Καὶ τίποτε ἄλλο. Καὶ ἔτσι ἀσφαλῶς μποροῦνε νὰ σταθοῦν στὸ ποίμνιό τους. Ἄν ζῶνε τὸ Χριστὸ καὶ ἔχουν προσωπικὰς ἐμπειρίας ἀπὸ μιὰ τέτοια ζωὴ. Τὰ πτυχία τῶν ἐιδικῶν Σχολῶν ἀσφαλῶς βοηθοῦν. Ἀλλὰ ἡ διακονία τους, μόνον ἂν εἶναι προβόλη ἐνὸς πνευματικῶν καλλιεργημένου καὶ ἁγιασμένου ἐσωτερικοῦ κόσμου, μπορεῖ νὰ ἔχει θετικὰ ἀποτελέσματα. Διαφορετικὰ, ψυχῆς δὲν σώζονται. Ἔστω καὶ ἂν ἀναπτυχθῇ ἔργο κοινωνικὸ, φιλανθρωπικὸ, πολιτιστικὸ, ἀκόμα καὶ ἱεραποστολικὸ, ἐντυπωσιακὸ καὶ σὲ μεγάλη ἔκτασιν ἀπλωμένο. Ὅταν ἀπουσιάζῃ ἡ προσωπικὴ ζωὴ καὶ πίστις δὲν πιάνει.

Σὲ ἄλλη περίπτωσι, ὁ Ἰωάννης μὲ πατρικὴ προτροπὴ προβάλλει τὴν πρακτικὴν πλευρὰ τῆς διακονίας: «Τεκνία μου, μὴ ἀγαπῶμεν λόγῳ μὴδὲ τῇ γλώσσῃ, ἀλλ' ἐν ἔργῳ καὶ ἀληθείᾳ». Γνώριζε, φαίνεται, πολλὰ γιὰ τὴν ψεύτικη ἀγάπην, ποὺ ἐκδηλώνεται μὲ ἐπικίνδυνους συναίσθηματισμοὺς ἢ μὲ ὠραίους ἀλλ' ἀναίμικους λόγους. Γι' αὐτὸ ζητᾷ τὴν ἀγάπην ποὺ φανερώνεται «ἐν ἔργῳ καὶ ἀληθείᾳ». Καὶ τονίζει στὸ Γάθιο ὅτι τὸν ἀγαπᾷ: «ἐν ἀληθείᾳ». Ἔργο λοιπὸν εἶναι ἡ ἀγάπη. Καὶ μάλιστα ἔργο ἀπαλλαγμένο ἀπὸ συμφεροντολογικὰς ὑπολογισμούς. Ἀληθινὸ καὶ γνήσιον. Ἔργο ποὺ παίρνει τὴν σφραγίδα τῆς θυσίας. Αὐτὴ ἡ ἀγάπη ἐμπλουτίζει τὸ ποιμαντικὸ ἔργο μὲ τεράστια δύναμιν ποὺ θὰ προσελκύῃ στὸ Χριστὸ καὶ τίς πῦρ σκληρὰς καρδίης.

Οἱ αἵρετικοὶ πάντοτε ταλαιπωροῦσαν τὴν Ἐκκλησίαν. Μπροστά τους, λοιπόν, ὁ Ἰωάννης μὲ λεβέντικη διάθεσιν. Καὶ παίρνει θέση πολεμικὴν, ὅταν διαπιστώνῃ «ὅτι πολλοὶ ψευδοπροφήται ἐξεληλύθησαν

* Συνέχεια ἀπὸ τὴ σελ. 333 τοῦ ὑπ' ἀριθ. 21 τεύχους.

εις τὸν κόσμον». Ἡ ἀγάπη του στὸ Χριστὸ ἐπιβάλλει τώρα τὸν ἀγώνα γιὰ νὰ φανερωθῇ ἡ πλάνη καὶ νὰ διαφυλαχθῇ ἡ ἀληθινὴ πίστη. Ἔτσι, χωρὶς δισταγμούς, χαρακτηρίζει τοὺς αἰρετικούς ἀντίχριστους. Καὶ γιὰ νὰ διαλύσῃ τὴ σύγχυση ποὺ προκαλοῦσαν δια φωτίζει τοὺς πιστούς: Οἱ αἰρετικοὶ «ἐξ ἡμῶν ἐξήλθον ἄλλ' οὐκ ἦσαν ἐξ ἡμῶν εἰ γὰρ ἦσαν ἐξ ἡμῶν, μεμενήκεισαν ἂν μεθ' ἡμῶν». Καὶ τοὺς προτρέπει: «Ἀδελφοί, μὴ παντὶ πνεύματι πιστεύετε, ἀλλὰ δοκιμάζετε τὰ πνεύματα εἰ ἐκ τοῦ Θεοῦ ἐστίν». Καὶ ἀκολουθεῖ μιὰ πιὸ ριζοσπαστικὴ προτροπὴ: «Ἐἴ τις ἔρχεται πρὸς ὑμᾶς καὶ ταύτην τὴν διδασχὴν οὐ φέρει, μὴ λαμβάνετε αὐτὸν εἰς οἰκίαν, καὶ χαίρειν αὐτῷ μὴ λέγετε». Γιατί, συμπληρώνει, «ὁ λέγων αὐτῷ χαίρειν κοινωνεῖ τοῖς ἔργοις αὐτοῦ τοῖς πονηροῖς». Ἐπιβάλλει, λοιπόν, τὸν διαχωρισμὸ. Τὰ πρόβαρα τοῦ Χριστοῦ δὲν ἔχουν θέσῃ δίπλα στοὺς λύκους τοῦ διαβόλου.

Δύσκολο εἶναι τὸ ἔργο τοῦ Κληρικοῦ. Δοκιμάζει πειρασμούς, ἀπογοητεύσεις, θλίψεις... Ἔχει ὄμως καὶ τὶς μεγάλες χαρὲς. Μιὰ τέτοια χαρὰ ἐκφράζει ὁ Ἰωάννης γράφοντας στὸ Γάτο. «Ἐχάρην λίαν... καθὼς σὺ ἐν ἀληθείᾳ περιπατεῖς». Ἐσχάστηκαν οἱ θλίψεις. Καὶ μένει ἡ χαρὰ, ποὺ προκύπτει ἀπὸ τὴν πληροφορία, ὅτι ὁ Γάτος βαδίζει σταθερὸς στὸ δρόμο τοῦ Χριστοῦ. Γιατί, καθὼς δεδαιώνει, «μειζότεραν τούτων οὐκ ἔχω χαρὰν, ἵνα ἀκούω τὰ ἐμὰ τέκνα ἐν ἀληθείᾳ περιπατοῦντα». Καὶ εἶναι τόση ἡ χαρὰ, ὥστε παίρνοντας ἀπ' αὐτὴν φτερά, ξεχνάει τὴν ἡλικία του καὶ λέγει: «ἐλπίζω εὐθέως ἰδεῖν σε καὶ στόμα πρὸς στόμα λαλήσομεν». Νὰ τρέξῃ κοντὰ του θέλει καὶ νὰ μιλήσουν προσωπικὰ γιὰ νὰ τὸν στηρίξῃ. Εἶναι μιὰ δίκαιη καὶ πολυτίμη ἀπολαβὴ ἢ πνευματικὴ αὐτὴ χαρὰ, ποὺ νοιώθουν πολλοὶ ἀπὸ τοὺς ποιμένες στὸ πολύμοχθο ἔργο τους. Δὲν τὴν προσφέρουν τὰ ὕλικα κέρδη καὶ οἱ τιμητικὲς διακρίσεις μὲ τὰ ὄφικια καὶ τὰ παράσημα. Κάτι τέτοια δὲν δικαιώνουν τοὺς ἐργάτες τῆς Ἐκκλησίας, οὔτε πληρώνουν τὴν καρδιά τους. Ἡ προκοπὴ τῶν πνευματικῶν τους παιδιῶν στὴν ἀρετὴ εἶναι ἢ πιὸ τιμητικὴ καὶ πιὸ ὁμορφὴ ἰκανοποίησις ἐνὸς κληρικοῦ.

Ἄς πᾶμε καὶ στὴν Ἀποκάλυψη. Ἐδῶ ὁ Ἰωάννης παραθέτει ἑπτὰ ἐπιστολές, ποὺ ἀπευθύνει τὸ Ἅγιο Πνεῦμα «ταῖς ἑπτὰ Ἐκκλησίαις...» τῆς Μ. Ἀσίας μὲ τὶς ὁποῖες ἐμπιστεύεται στὸν «ἄγγελον», δηλ. στὸν Ἐπίσκοπο τῆς κάθε μιᾶς ἀπ' αὐτές, ἀνεκτίμητο ποιμαντικὸ ὄλικὸ. Ἐχωρίζουμε τὴ φράση ποὺ συχνὰ ἐπαναλαμβάνεται: «Οἶδα τὰ ἔργα σου...». Ἐμφυχώνεται ἀπ' αὐτὴν ὁ κληρικὸς ποὺ νοιώθει ξεχασμένος ἢ παραγνωρισμένος. Φτερὰ παίρνει ἀπὸ τὴ διαβεβαίωση ὅτι ὁ Θεὸς γνωρίζει καλὰ τὸ ἔργο του. Καὶ χαίρεται μὲ τὴν ἐλπίδα: «Δώσω ὑμῖν ἐκάστῳ κατὰ τὰ ἔργα ὑμῶν». Ἐπειτα, θὰ προσέχῃ περισσότερο ὁ κληρικὸς, ἀφοῦ ὁ Θεὸς γνωρίζει καὶ παρακολουθεῖ τὴν ἐργασίαν του. Θὰ περιμένη, λοιπόν, τὸν ἔλεγχο, ὅταν κάτι δὲν πᾶῃ καλὰ, σὰν αὐτόν: «Ἔχω κατὰ σοῦ, ὅτι τὴν ἀγάπην σου τὴν πρώτην ἀφήκας». Θὰ ἀκούῃ καὶ ὑποδείξεις σὰν αὐτὴν: «Μνημόνευε πόθεν πέπτωκας, καὶ μετανόησον καὶ τὰ πρῶτα ἔργα ποίησον». Θὰ δέχεται ἀκόμα καὶ προειδοποιήσεις: «Γίνου γρηγορῶν». Γιατί «ἰδοὺ ἔρχομαι: ὡς κλέφτης» μακάριος ὁ γρηγορῶν καὶ τηρῶν τὰ ἱμάτια αὐτοῦ...».

Ἔνας τέτοιος κληρικὸς, ποὺ ζεῖ καὶ ἐργάζεται μὲ τὸ αἶσθημα τῆς παρουσίας τοῦ Θεοῦ, κάποια μέρα δὲν θὰ στεφανωθῇ ἀπὸ τὸν Κύριο:

ΜΕ ΑΠΛΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΙΣΑΡΟΤΗΤΑ

Τοῦ Σεβ. Μητροπ. Κοζάνης

κ. ΔΙΟΝΥΣΙΟΥ

Τὸ ζήτημα τῆς περιθάψεως τῶν «ἐνδεῶν» εἶναι ὀξὺ στὶς ἡμέρες μας. Τὸ Κράτος τὸ ὀνομάζει «Κοινωνικὴ Πρόνοια» κι ἔχει γιὰ τοῦτο ὀργανωμένες εἰδικὲς ὑπηρεσίες. Ἡ Ἐκκλησία τὸ ὀνομάζει «φιλανθρωπία» κι εἶναι μᾶλλον ἀνοργάνωτη στὸ σημεῖο τοῦτο...

Χωρὶς νὰ μπλέξουμε σὲ κοινωνικὲς θεωρίες, θὰ ἐξηγήσουμε μόνο τὴ λέξι φιλανθρωπία, ποὺ χρησιμοποιοῖ ἡ Ἐκκλησία, γιὰ νὰ φανερώσῃ τὸ καθῆκον πρὸς τοὺς «ἐνδεεῖς». Πρῶτα - πρῶτα ἡ νοσταλγία τῶν ἀνθρώπων νὰ φτιάξουν κάποτε μιὰ ἰδανικὴ Πολιτεία φαίνεται πὼς εἶναι «οὐτοπία». Καὶ φαίνεται πὼς οἱ «ἐνδεεῖς», ὄχι μονάχα γιὰ κοινωνικοὺς μὰ καὶ γιὰ φυσικοὺς λόγους, θὰ ὑπάρχουν πάντα μεταξύ μας. «Το ὄσον ἔχεται μεθ' ἑαυτῶν», εἶπεν ὁ Χριστός.

Τὸ Εὐαγγέλιο λοιπόν καὶ ἡ Ἐκκλησία, ἀντὶ νὰ κυνηγᾷ χίμαιρες, παίρνει τοὺς «ἐνδεεῖς» σὰν πραγματικότητα καὶ ὀμιλεῖ γιὰ τὴ φιλανθρωπία σὰν καθῆκον. Κι ὅπως φανερώνει ἡ λέξις, φιλανθρωπία εἶναι ἡ ἀγάπη πρὸς τὸν ἄνθρωπο. Ἀπὸ δῶ καὶ πέρα τὰ πράγματα ἐξηγοῦνται μόνον τους. Ἡ δικαιοσύνη εἶναι νόμος δουλείας, ἢ φιλανθρωπία εἶναι νόμος ἐλευθερίας. Ἡ δικαιοσύνη εἶναι ὁ «νόμος», ἢ φιλανθρωπία εἶναι ἡ «χάρις». Ὑπάρχει μεγάλη διαφορὰ κι ἀπόστασις ἀνάμεσα στὰ δύο, ποὺ τὴν καταλαβαίνουν ὅσοι ξεπέρασαν τὴ βαθμίδα τῆς δικαιοσύνης κι ἀνέβηκαν καὶ χαιρόνται τὸν κόσμον τῆς χάριτος.

Μὰ τὴ φιλανθρωπία, ποὺ κηρύττει κι ἀσκεῖ ἡ Ἐκκλησία, τὴν ἀντιπαραβάλαμε πρὸς τὴν Κοινωνικὴ Πρόνοια τοῦ Κράτους. Ὑπάρχει κι ἐδῶ διαφορὰ. Ἡ Κοινωνικὴ Πρόνοια εἶναι ὀργανωμένη Ὑπηρεσία, εἶναι «κατάστασις ἀπόρων», εἶναι «αὐξὼν ἀριθμὸς»: Ἡ φιλανθρωπία δὲν εἶναι τίποτ' ἀπὸ αὐτά. Εἶναι ἀνοργάνωτη, ἐπειδὴ ἀκριβῶς εἶναι προσωπικὴ σχέσις. Ἡ Κοινωνικὴ Πρόνοια εἶναι ἢ «μετάδοσις», ἢ φιλανθρωπία εἶναι «ἐλεημοσύνη». Καὶ γιὰ νὰ ἐξηγήσουμε ἀκόμη τὸ λόγο, μετάδοσις εἶναι νὰ διαχειρίζεσαι καὶ νὰ δίνης τὰ ξένα, ἐκεῖνα ποὺ σοῦ ἀνέθεσαν οἱ ἄνθρωποι γιὰ τοὺς «ἐνδεεῖς». Ἐλεημοσύνη εἶναι νὰ δίνης ἀπὸ τὰ δικά σου, ἀπὸ ἐκεῖνα ποὺ σοῦ χαρίζει ὁ Θεός, γιὰ νάχῃς ἐσὺ καὶ νὰ δίνης καὶ στοὺς ἄλλους.

Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΒΥΖΑΝΤΙΝΗ ΧΩΡΩΔΙΑ ΣΤΟ ΕΞΩΤΕΡΙΚΟ

Του κ. ΓΕΩΡΓΙΟΥ Θ. ΠΡΙΝΤΖΙΠΑ

Δυὸ προσκλήσεις γιὰ συναυλίες στὸ ἐξωτερικὸ ἦταν ἡ αἰτία νὰ βρεθῆ ἡ Ἑλληνικὴ Βυζαντινὴ Χωρωδία, μὲ Διευθυντὴ τὸν Λυκοῦργο Ἀγγελόπουλο, στὴ Γιουγκοσλαβία καὶ Γερμανία τὸν περασμένον Ὀκτώβριον. Ἡ μιὰ προερχόταν ἀπ' τὸ Φεστιβάλ BEMUS, ποῦ γίνεται κάθε χρόνον στὸ Βελιγράδι καὶ ἡ ἄλλη ἀπ' τὸ Ραδιοφωνικὸ Σταθμὸ τῆς Κολωνίας (WDR) γιὰ τὴ συμμετοχὴ τῆς στὶς ἐορταστικὰς ἐκδηλώσεις γιὰ τὰ 100 χρόνια ἀπ' τὴν ἀποπεράτωση τοῦ ἐκεῖ Καθεδρικοῦ Ναοῦ.

Στὶς 17 Ὀκτωβρίου στὴν αἴθουσα τοῦ Κρατικοῦ Μουσείου στὸ Βελιγράδι μπροστὰ σὲ χίλια περίπου ἄτομα δόθηκε ἡ πρώτη συναυλία. Τὸ πρόγραμμα περιλάμβανε κυρίως ὕμνους τοῦ Ἑσπερινοῦ, ὅπως τὸ «Μακάριος ἀνὴρ» τοῦ Πέτρου Λαμπαδάρου, τὸ «Κύριε ἐκέκραξα» σὲ ἦχο Β' τοῦ Πέτρου Πρωτοψάλτη, μὲ τὴ σπιχολογία «Θεὸ Κύριε φυλακὴν τῶ στόματί μου», τὸ Ὀκτώηχο Δοξαστικὸ ἀπ' τὸν Ἑσπερινὸ τῆς Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου σὲ μέλος Πέτρου Λαμπαδάρου, «Φῶς Ἰλαρόν» σὲ ἀρχαῖο μέλος, Κρατήματα καὶ ἄλλα μέλη. Στὴ μιὰ ὥρα, ποῦ κράτησε ἡ συναυλία, τὸ ἀκροατήριον καθηλωμένο παρακολουθοῦσε μὲ μεγάλη προσοχή. Καὶ στὸ τέλος ἐξέσπασε. Τόσες ἦταν οἱ ἐνθουσιώδεις ἐπευφημίες, ποῦ ἡ χωρωδία ἀναγκάστηκε νὰ ξαναβῆ στὴ σκηνή. Γιὰ χάρη τοῦ ἀκροατηρίου ἐψαλε τὸ Κράτημα σὲ ἦχο Α' τοῦ Ἰωάννη Πρωτοψάλτη.

Ἀλλὰ καὶ πάλι ὁ ἐνθουσιασμὸς τοῦ κοινοῦ ἦταν κάτι τὸ ἀπερίγραπτον. Γι' αὐτὸ ἡ χωρωδία τραγοῦδῃ-

σε αὐτὴ τὴ φορὰ ἓνα παλιὸ σέρβικον δημοτικὸ τραγοῦδι τὸ «Οἱ Μοράβοι», ποῦ γιγάντωσε τὸν ἐνθουσιασμὸ τῶν ἀκροατῶν.

Ἡ μεγάλη, ὅμως, χαρὰ καὶ συγκίνηση τῶν μελῶν τῆς Χωρωδίας, ἦταν, ὅταν στὸ τέλος, μέσα στὰ παρασκήνια, πλησίασαν οἱ Ὀρθόδοξοι Σέρβοι, ποῦ ζητοῦσαν νὰ τοὺς σφίξουν τὸ χέρι, νὰ τοὺς εὐχαριστήσουν γιὰ τὴν πανδαισία ποῦ τοὺς πρόσφεραν. Χαρακτηριστικὸ εἶναι αὐτὸ, ποῦ κάποιος ἀγνωστος χριστιανὸς εἶπε: «Ποῖός θὰ φανταζόταν, πὼς στὴν αἴθουσα τοῦ Μάρξ οἱ Ἕλληνες θὰ κάνανε Ἑσπερινό. Σὰς εὐχαριστοῦμε».

Ἡ συναυλία μαγνητοσκοπήθηκε γιὰ τὴν τηλεόραση καὶ μεταδόθηκε σὲ ἠχογράφηση ἀπ' τὸ Ραδιοφωνικὸ Σταθμὸ, τὸ ἴδιο βράδυ, λίγο μετὰ τὸ τέλος τῆς συναυλίας. Κατὰ τὴ διάρκεια τῆς μεταδόσεως ἔδωσαν ζωντανὴ συνέντευξη γιὰ τὴ Βυζαντινὴ Μουσικὴ ὁ Πρόεδρος τῆς Χωρωδίας συνθέτης Μιχάλης Ἀδάμης καὶ ὁ Διευθυντὴς Λυκοῦργος

Ἀγγελόπουλος. Ἔτσι ἡ 17η Ὀκτωβρίου μπορεῖ νὰ χαρακτηριστῆ «Βραδία Βυζαντινῆς Μουσικῆς» στὸ Βελιγράδι.

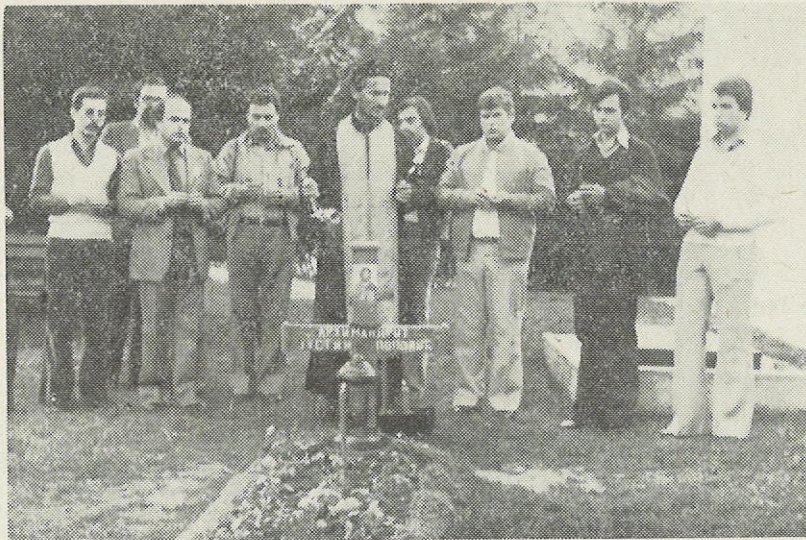
Ἡ πρόσκληση τῆς Χωρωδίας ἐγίνε ἀπ' τὸ Φεστιβάλ BEMUS. Ἡ εὐχάριστη, ὅμως, διαμονὴ τῶν μελῶν στὸ Βελιγράδι ἦταν ἀποτέλεσμα τῆς ἀγάπης ποῦ ἔδειξαν οἱ Ὀρθόδοξοι Σέρβοι ἀδελφοί. Ἔτσι οἱ γνωστοὶ θεολόγοι π. Ἀμφιλόχιος Ράντοβιτς, π. Ἀθανάσιος Γιέβτιτς, ὁ Καθηγητὴς κ. Γκόσεβιτς καὶ ὁ Ἕλληνας κληρικὸς π. Σταμάτιος Σκλήρης, ποῦ ἐκπνεῖ ἐκεῖ τὴ διδακτορικὴ του διατριβή, ἔγιναν κυριολεκτικὰ θυσία γιὰ νὰ εὐχαριστήσουν τοὺς Ἕλληνες χωρωδοὺς.

Χάρη σ' αὐτοὺς ἡ Χωρωδία εἶχε τὴν μεγάλη εὐλογία νὰ ἐπισκεφθῆ τὴ μονὴ τοῦ Τσέλιε, ποῦ θρῖσκεται ὁ τάφος τοῦ μεγάλου σύγχρονου ὀρθόδοξου θεολόγου ἀειμνήστου Ἰουστίνου Πόποβιτς. Ἐκεῖ τελέστηκε τρισάγιον στὸν τάφο του καὶ ἔσπερινός στὸ καθολικὸ τῆς Μονῆς ἀπὸ τὸν π. Ἀθανάσιο Γιέβτιτς. Ἡ Χωρωδοὶ ἔτυχαν ἀβραμιαίας φιλοξενίας ἀπ' τὴν ἐκεῖ γυναικεῖα μοναστικὴ ἀδελφότητα.

Τὴν ἄλλη μέρα, μετὰ ἀπὸ παραχώρηση τοῦ Μακαριωτάτου Πατριάρχου τῶν Σέρβων κ. Γερμανοῦ, ἡ Χωρωδία ἔλαβε μέρος στὴ Θεῖα Λειτουργία, ποῦ ἔτσι ἐγίνε Διορθόδοξη, μὲ τὴ συμμετοχὴ δηλαδὴ Ἑλλήνων καὶ Σέρβων ἱερέων. Στὸ τέλος ὁ Μακαριώτατος Πατριάρχης δεξιώθηκε τοὺς Ἕλληνες καὶ σὲ λόγον τοῦ ἐξέφρασε τὴ χάρὰ καὶ τὴ συγκίνηση ποῦ αἰσθάνθηκε.

Τὴν τελευταία μέρα τῆς διαμονῆς τους στὸ Βελιγράδι, τὴ Δευτέρα 20 Ὀκτωβρίου, ἐπισκέφθηκαν τὴν Ἱερατικὴ Σχολὴ ὅπου φοιτοῦν περίπου 130 νέοι.

Μὲ τίς συγκλονιστικὰς αὐτὰς ἐμπεριρίες ἀνεχώρησε ἡ Χωρωδία γιὰ τὴν Κολωνία. Ἐκεῖ, ὅπως καὶ στὸ γειτονικὸ Ντύσσελντορφ ἔδωσε μὲ μεγάλη ἐπιτυχία κονσέρτο καὶ ἀπέσπασε τίς καλύτερες κριτικὰς. Ἰδιαιτέρως στὴν Κολωνία ὅλες οἱ ἐφημερίδες ἐκφράστηκαν μὲ τὰ καλύτερα λόγια γιὰ τὴν Ἑλληνικὴ Βυζαντινὴ Χωρωδία καὶ γιὰ τὸ εἶδος τῆς μουσικῆς ποῦ ἀκούστηκε. Πρέπει νὰ σημειωθῆ, πὼς στὶς ἐκδηλώσεις γιὰ τὰ ἑκατὸ χρόνια ἀπ' τὴν ἀποπεράτωση τοῦ Καθεδρικοῦ Ναοῦ, ἔλαβαν μέρος οἱ καλύτερες ἐκκλησιαστικὰς Χωρωδίες τῆς Εὐρώπης.

Μέλη τῆς χωρωδίας μὲ τὸν π. Ἀθανάσιο Γιέβτιτς τελοῦν τρισάγιον στὸν τάφο τοῦ Ἰουστίνου Πόποβιτς.

ΟΣΟ ΜΕΝΟΥΜΕ ΕΔΩ ΚΑΤΩ...

Του κ. ΒΑΣ. ΜΟΥΣΤΑΚΗ

Ἄργα ἢ γρήγορα, μιὰ μέρα ὁ ἄνθρωπος πεθαίνει. «Γῆ ἐστὶ καὶ εἰς γῆν ἀπέρχεται» (Γεν. γ' 19). Μετὰ τὴν ἐξωση ἀπὸ τὸν Παράδεισο, τὸ γένος μας ὑπόκειται στὴ φθορὰ, φοβερὸ τίμημα τῆς παρακοῆς. Μιλᾶμε γιὰ τὸν φυσικὸ θάνατο καὶ ὄχι τὸν πνευματικὸ, ποῦ εἶναι τρισημιχρόνη καταλήξη, ἡ αἰώνια καταδίκη, ὁ ἀτελευτήτος χωρισμὸς ἀπὸ τὴν Ἁγία Τριάδα.

Μὲ φυτεμένη ἐντὸς μας τὴν ἐφεση πρὸς τὴ ζωὴ, ἀπεχθανόμαστε τὴν ἰδέα πὼς κάποτε τὸ σῶμα μας θὰ μείνῃ ἄψυχο καὶ θ' ἀποβῇ «σκωλήκων βρῶμα» (ἐδεσμα). Μονάχα ἄνθρωποι προχωρημένοι στὴν εὐαγγελικὴ πνευματικότητα μποροῦν ν' ἀτενίζουν αὐτὴ τὴν ἰδέα καὶ νὰ φιλοσοφοῦν νηφάλια γύρω τῆς. Ὡστόσο, ὁ φόβος ποῦ προκαλεῖ, δὲν εἶναι ἐξ ὀλοκλήρου φαινόμενο ὀλιγοπιστίας καὶ ἀδυναμίας. Στὴν ἴδια τὴν Ἁγία Γραφή, μὲ τὸν τόσο φωτεινὸ πραγματισμὸ τῆς, βλέπουμε κάτι ἀντίστοιχο. Τὸ τέλος τῶν ἐπιγείων ἡμερῶν μας, ἰδίως ὅταν ἐπέρχεται σὲ νεαρὴ ἡλικία καὶ μέσα σὲ συνθήκες εὐχάριστης βιοτῆς, ζωγραφίζεται μ' ἐλεγεριακὰ χρώματα.

Ὁ πολύχρονος ἄνθρωπος εἶναι εὐλογία. Ἡ μακροζωία τοῦ παρέχεται σὰν βραβεῖο ἀρετῆς (πρβλ. Ἐξ. κ' 12). Ὅντως, εἶναι ὠραῖο καὶ ζηλευτὸ νὰ παρατείνεται ἡ παραμονὴ μου στὴν ἐδῶ κτίση, ποῦ τόσες χάρες εὐλογημένες ἔχει νὰ προσφέρῃ στὸν εὐσεβῆ. Ἔτσι, προγεύεται κανεὶς τὴν παραδείσια μακαριότητα. Ἐκφράζει λοιπὸν μιὰ μεγάλη ἀλήθεια ἡ Παλαιὰ Διαθήκη μὲς ἀπὸ τοὺς παρὰ κάτω στίχους:

«Ὡ θάνατε, ὡς πικρὸν σου τὸ μνημόσυνον (:ἢ μνήμη) ἐστὶν ἀνθρώπῳ εἰρηνεύοντι ἐν τοῖς ὑπάρχουσιν αὐτοῦ, ἀνδρὶ ἀπερισπάστῳ καὶ εὐδοκίμῳ ἐν πᾶσι καὶ ἐτι ἰσχύοντι

τι ἐπιδέξασθαι τροφήν (Σοφ. Σειρ. μα' 1).

Τέτοια παιδιὰ τοῦ Ὑψίστου ἀξίζει ἀλλὰ καὶ εἶναι χρήσιμο στὴν ἀγαθὴ του Πρόνοια νὰ μὴ φεύγουν ἐνωρίς ἀπὸ τὸν κόσμον μας. Δὲν θυμίζουσι τὸ λινὸ περίζωμα τοῦ Προφήτη, ποῦ κρυμμένο στὸ ὑγρὸ χῶμα, κατάντησε κατόπιν ἀνώφελο (Ἱερ. ιγ' 1 κ.ἐξ.), Ἀκόμη καὶ ἐχοντας φύγει, ξαναγύρισαν, σὰν τὴν Ταβίθα (Πράξ. θ' 36-42).

Στεροῦνται γιὰ πολὺ ἀκόμη τὴν ἄπλετη οὐράνια αἴγλη, μ' αὐτὴ τὴν παράταση ποῦ τοὺς δίνεται. Ἀλλὰ δὲν εἶναι ἄδοξα τὰ ἐπὶ πλέον χρόνια τους στὴ γῆ. Διακονώντας τὸ θεῖο θέλημα, τιμῶνται μὲ ἀφθιτο φῶς. Γιατὶ τὸ ἐρώτημα μένει: «Μὴ δοξασθῆσεται ἀεὶν ἄνευ τοῦ κόπτοντος;» (Ἦσ. ι' 15). Τί ἄλλο εἶμαστε ἀπὸ ἀπλὰ ὄργανα Ἐκείνου;

Γι' αὐτὸ ἡ Ἐκκλησία εὐχεται μακροήμερευση στοὺς καλοὺς ἐργάτες τῆς, (πρβλ. τὴν εὐχὴ, στὴ Θεία Λειτουργία, γιὰ τὸν ἐπίσκοπο: «μακροήμερεύοντα»). Γι' αὐτὸ καὶ τὰ «χρόνια πολλὰ» ποῦ λέμε ὁ ἕνας στὸν ἄλλο κατὰ τίς γιορτές, δὲν εἶναι παγανιστικοῦ νοήματος, ὅπως θαρροῦν μερικοὶ ἐπιπόλαια, ἀλλὰ ἐπιδέχονται τὸ πιὸ ἀγνὸ χριστιανικὸ πνεῦμα.

Ναί, ἐδῶ κάτω, ὁ Πονηρὸς πασχίζει πάντα, μὲς ἀπὸ τίς ὁμορφιές τῆς δημιουργίας, νὰ μᾶς ξεπλανέψῃ. Νὰ μᾶς παρασύρῃ στὴν ἀπώλεια. Ν' ἀπεργασθῇ τὸν ὄλεθρό μας.

Ἔτσι τὸν ἀντικρύζω σὲ κάποιο ποίημά μου (Ἄρωμα ἀπὸ γιασεμί, Ἀθήνα 1978, σ. 20): «φίδι ποῦ σέρνεται μὲς ἀπ' ἄνθη».

Ἀπὸ τὸ ἄλλο μέρος, τὸ ἴδιο ἐπιδιώκει μὲ τίς ἀνπιεσότητες καὶ τὰ δεινὰ ποῦ ἐπισωρεύει στὸ διάβα μας.

Ἀλλὰ ἔχουμε τὴν ὑπόσχεση ἀπὸ τὸ στόμα τῆς ἴδιας τῆς Ἀλήθειας. Ἐμεῖς, οἱ ἀληθινοὶ πιστοί, ὁ γνήσιος Ἰσραὴλ, τὴν ἀκούμε: «Οὐκ εἰς τέλος ἐξαρώ τὸν οἶκον Ἰακώβ» (Ἄμωσ θ' 8).

Μέσα στοὺς φόβους, στὰ ἀνεπαρόρθωτα ἐνδεχόμενα ποῦ μᾶς παραμονεύουν ὅσο ἀναπνέουμε τὸν ἀέρα τοῦ πλανήτη, εἶναι καὶ ἡ βίαιη ἢ ἀπλὰ ἀπότομη ἐξοδος ἀπὸ τὴν κοκίστρα τῶν ἀρετῶν. Ἐνας θάνατος ὀπνευκαῖος.

Δὲν ἔχουμε ἐνώπιόν μας κανὸνα χωρὶς ἐξαιρέση. Σωστὸ γαλαξία, ἀντίθετα, ἀποτελοῦν τὰ χωρία τῆς Βίβλου, ποῦ ὕμνουσι αὐτὴ τὴν ἐξαιρέση. Ὅπου, μιὰ ἀπὸ τίς πιὸ Ζηλευτές, εἶναι ἡ περίπτωση τῶν Μαρτύρων.

Κάτω λοιπὸν ἀπὸ τὸ πρίσμα τῆς νηφάλιας καὶ φωτεινῆς πίστης, ὅτι ἡ ἄνωθεν Πρόνοια ἐνεργεῖ πάντα γιὰ τὸ καλὸ μας, ὅς δεχόμεστε σὰν δῶρο τῆς πολῦτιμο καὶ γλυκύτατο τὴν ἀπομάκρυνση, γιὰ μεγάλο χρονικὸ διάστημα, τῆς ἡμέρας ποῦ θὰ κλείσουμε τὰ μάτια. Εἶναι τιμὴ καὶ χαρὰ γιὰ τὴν εὐγενικὴ χριστιανικὴ καρδιά. Τιμὴ, γιατί κρινόμεστε ἄξιοι ν' ἀθλήσουμε περισσότερο. Χαρὰ, γιατί βρισκόμαστε σὲ μιὰ γῆ ποῦ «βοᾷ μετ' εὐφροσύνης» (πρβλ. Ἦσ. ιδ' 7), συνοδεύοντας μὲ τίς ἀρμονίες τῆς τῆ μουσικῆ τῆς προσευχόμενης καρδιάς μας. Καὶ ἔτσι, θὰ ἔχουμε τὴν ἄλλη ἐκείνη χαρὰ, ν' ἀκούσουμε τὴν ἀναγνώρισή μας ἀπὸ τὸν θεῖο ἀθλοθέτη, ὅταν θὰ μᾶς ὑποδεχθῇ στὴ βασιλεία του, ἐπιναλαμβάνοντας γιὰ μᾶς στοὺς ἄλλους πολίτες τῆς: «Οἱ τρυφεροὶ μου ἐπορεύθησαν ὁδοῦ τραχείας» (Βαρ. δ' 26). Ὅχι τοὺς κακοτράχαλους δρόμους τῆς ἀμαρτίας, ἀλλὰ τὴ «θλιμμένη ὁδὸ» (Ματθ. Ζ' 14) τῆς ἀρετῆς.

«ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΑΛΗΘΕΙΑ»

15νθήμερη Ἐφημερίδα τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας. Εἶναι τὸ πνευματικὸ, μαχητικὸ ὄργανο τοῦ κάθε χριστιανοῦ. Πληροφορεῖ, ἐνημερώνει καὶ κατατοπίζει τὸ λαὸ πάνω σ' ὅλα τὰ ἐκκλησιαστικά, πνευματικὰ καὶ θερησκευτικὰ ζητήματα ποῦ ἀπασχολοῦν τὸν σύγχρονο ἄνθρωπο. Κυκλοφορεῖ τὴν 1η καὶ 16 κάθε μῆνα.

Ο ΑΓΙΟΡΕΙΤΙΚΟΣ ΤΥΠΟΣ (Α')

(Περιοδικά έντυπα και έπετηρίδες που έκδόθηκαν στον "Αθω")

Του κ. Ι. Μ. ΧΑΤΖΗΦΩΤΗ

Στήν αναγραφή αυτή, τὰ λήμματα που δὲν προέρχονται ἀπὸ αὐτοψία, σημειώνονται μὲ ἀστερίσκο. Ὅπου δὲν σημειώνεται βιβλιοθήκη ἢ πηγὴ, ἢ βιβλιογράφηση ἔγινε ἀπὸ τὴν προσωπικὴ μου βιβλιοθήκη. Ὅπου σημειώνεται ἡ Βιβλιοθήκη τῆς Ἱ. Μονῆς Ἁγίου Παύλου, τὴ βιβλιογράφηση ὀφείλω στὸν Ὁσιολογ. μοναχὸ Θεοδόσιο Ἀγιοπαυλίτη, βιβλιοθηκάριο τοῦ σεβαστοῦ αὐτοῦ ἀγιορειτικοῦ κοινοβίου, τὸν ὁποῖο καὶ θερμὰ εὐχαριστῶ γιὰ τὸν κόπο στὸν ὁποῖο ὑποβλήθηκε καὶ τὴν προθυμία, μὲ τὴν ὁποία ἀνταποκρίθηκε στὴν παράκλησή μου. Ὅπως εὐχαριστῶ τὸν Πανοσ. ἱερομόναχο Πανάρετο Γρηγοριάτη καὶ τὸν Ὁσιολ. μοναχὸ Θεοδώρητο Ἀγιορείτη γιὰ τὶς πληροφορίες πού μοῦ ἔδωσαν.

1. — «Ὁ "Αθως».

Τριμηνιαῖον ἀγιορειτικὸν περιοδικόν. Ὑπὸ Σπυρίδωνος (= Ἀθανασίου) Λαυριώτου [Καμπανίου], τοῦ ἱατροῦ (ἔ1940). Σχῆμα 0,20.50X0,14.50. Ἔτος Α', τεύχη α'-β'. Ἐν Ἀγίῳ Ὁρει 1919. Τύποις «Νομικῆς» Πέτρο. Α. Βεργιανίτου, Ἀθῆναι 1920. Ἐμμετρον ψυχθεραπευτικόν: Ἡ Διάπλασι (Βιβλιοθήκη Ἱ. Μονῆς Ἁγίου Παύλου, ἀριθμ. 5109).

Τεύχη γ'-δ': Ἐρμηγεία τῶν Ἀναστασίμων κανόνων τοῦ Ἱεροῦ Δαμασκηνοῦ, στὸ ἴδιο τυπογραφεῖο, 1921 (Βιβλιοθήκη Ἱ. Μονῆς Ἁγίου Παύλου, ἀριθμ. 5110).

* Τεύχη ε'-στ': Ἀγιορειτικὴ Πολιτεία Ἰωακείμ Ἰβηρίτου, Τυπογραφεῖον Ἰωάννου Κουμένου, Λεωφ. Βασ. Κωνσταντίνου ἀριθ. 2, Θεσσαλονίκη 1921 (Κυριακοῦ Ντελόπουλου: Συμβολὴ στὴ βιβλιογραφία τοῦ Ἁγίου Ὁρους, Ἀθῆναι 1971, σελ. 25).

Τεύχος ζ': ;

* Τεύχος η'-θ': Ἀλφαριθμητικὸς Μελετήσιος τοῦ Ὁμολογητοῦ - Κυρίλλου Προηγούμενου Λαυριώτου Στίχοι εἰς τὴν Βιβλιοθήκην τῆς Λαύρας, ἐν Ἀγίῳ Ὁρει 1928 (Ντελόπουλος, ἔπ. παρ., σελ. 30).

Περίσδος Β', παράρτημα α': Ἀπολυτίκια καὶ κοντάκια τοῦ ἔλου ἐνιαυτοῦ μὴ περιεχόμενα ἐν τοῖς ὠρολογίοις τοῖς ἐντύποις, Τύποις «Νέα Ἑλληνικὴ Ἠδὴ» Ἱ. Χατζηγιωάννου, Ἀθῆναι 1929 (Βιβλιοθήκη Ἱ. Μονῆς Ἁγίου Παύλου, ἀριθμ. 4965).

* Παράρτημα δ': Προσκυνητᾶριον τῆς Ἱερᾶς Μονῆς Μεγίστης Λαύρας, ἐν Ἀγίῳ Ὁρει 1930 (Ντελόπουλος, σσ. 32-33).

* Παράρτημα γ': Ψαλτήριον ἱαμικὸν Ἰωσήφ Τορνόβου, ἐν Ἀγίῳ Ὁρει 1931 (στὸ ἐσώφυλλο: 1930. Ντελόπουλος, σελ. 32. Ν. Θ. Μπουγάτσος, Ὁρθοσκευτικὴ καὶ Ἠθικὴ Ἐγκυκλοπαίδεια, 1 (1962), στ. 961).

Τὸ 1936 ὁ μοναχὸς Σπυρίδων (Ἀθανάσιος) Λαυριώτης (Καμπανός), ἱδρύσει τὸ περιοδικὸ «Ἀγιορειτικὴ Βιβλιοθήκη», πού ἐξέδιδε στὸ Βόλο ὁ Σωτ. Σ. Σχοινᾶς (δλ. ἀρ. 4).

2. — * «Ἀγιορειτικὸν Ἡμερολόγιον».

Ἐκδίδεται ὑπὸ τῆς συνοδίας Σάββα ἱερομονάχου. Ἐν Καρναῖς Ἀγίου Ὁρους, τύποις Ἱ. Χατζηγιωάν-

ΕΤΟΣ Α' ΜΑΡΤΙΟΣ - ΑΠΡΙΛΙΟΣ 1964 ΤΕΥΧΟΣ 1

Ο ΟΣΙΟΣ ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ

ΚΤΗΤΩΡ ΤΗΣ ΕΝ ΑΓΙΩ ΟΡΕΙ ΙΕΡΑΣ ΜΟΝΗΣ
ΤΟΥ ΟΣΙΟΥ ΓΡΗΓΟΡΙΟΥ

ΕΚΔΙΔΕΤΑΙ ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ ΚΑΙ ΔΑΠΑΝΗ
ΤΗΣ ΙΕΡΑΣ ΜΟΝΗΣ ΤΟΥ ΟΣΙΟΥ ΓΡΗΓΟΡΙΟΥ

ΔΙΜΗΝΙΑΙΟΝ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ
ΔΙΑΝΕΜΕΤΑΙ ΔΩΡΕΑΝ

ΙΕΡΑ ΜΟΝΗ ΟΣΙΟΥ ΓΡΗΓΟΡΙΟΥ

ΑΓΙΩΝ ΟΡΟΣ 1964

Τὸ πρῶτο τεύχ. Μαρτ.-Ἀπριλ. 1964 τοῦ «Ὁσίου Γρηγορίου».

Ε Π Ι Κ Α Ι Ρ Α

Τὰ Εισόδια τῆς Θεοτόκου

ΤΑ ΕΙΣΟΔΙΑ ΤΗΣ ΠΑΝΑΓΙΑΣ εἶναι μιὰ ἀπὸ τὶς μεγάλες Θεομητρικὲς ἑορτὲς. Ἀγεται τὴν 21η Νοεμβρίου. Τὸ θέμα τῆς ἀφοσιώθηκε ἡ Ἐκκλησία ἀπὸ τὸ λεγόμενον Προπειναγγέλιο τοῦ Ἰακώβου, ὅπου ἀναφέρεται ὅτι οἱ γονεῖς τῆς θεόπαιδος Μαριὰμ τὴν παρέδωσαν «τριερίζουσαν» σὶ τὸ Ναὸ τῶν Ἱεροσολύμων, γιὰ τὴν ἀνατροφὴν ἐκεῖ. Ἡ Παρθένος, σὲ ἡλικία δώδεκα χρόνων, γύρισε σὶ τὸν κόσμον, ἀφοῦ ἔζησε μέσα σ' ἐκεῖνο τὸ ἱερὸ περιβάλλον ἐπιτροφῶντας σὶ τὸ Λόγον τοῦ Θεοῦ (Π. Διαθήκη), προσευχομένη καὶ ἐπιδιδόμενη σὶ τὴν ὑφαντικὴν.

Γιὰ τὴν προέλευσιν τῆς ἑορτῆς, ἀξίζει νὰ σημειωθῆι ὅτι δὲν εἶναι μὲ θεβαιότητα γνωστὸ πότε ἐμφανίσθηκε σὶ τὴν λαοφιλίαν τῆς Ἐκκλησίας, εἶναι ὅμως πολὺ πιθανὸ νὰ συνέβη αὐτὸ ἀρχικὰ σὶ τὴν Ἁγία Πόλιν, ὅπου ὑπῆρχε, ἀπὸ τὰ χρόνια τοῦ Ἰουστινιανοῦ, ξακουστὸς ναὸς οὐρανοῦ βασιλικῆς, τιμώμενος σὶ τὸ ὄνομα τῆς Θεομήτορος. Οἱ ἱστορικοὶ ὑποθέτουν ὅτι ἡ κατ' ἔτος τελομένη ἑορτὴ τῶν ἐγκαινίων αὐτοῦ τοῦ ναοῦ ἐξελίχθηκε μετὰ τὸν καιρὸν καὶ προσέλαβε τὸ νόημα τῶν Εἰσοδίων.

Ἡ «σάλπιγγα τοῦ Πνεύματος»

ΣΤΙΣ 23 ΤΟΥ ΜΗΝΟΣ, τὸ ἐορτολόγιον σημειώνει τὴν ἡμέραν τοῦ Ἁγίου Ἀμφιλοχίου, ἐπισκόπου Ἰκονίου. Πρόκειται γιὰ ἕναν ἀπὸ τοὺς λαμπροὺς ἐκπροσώπους τοῦ Δ' αἰ., τοῦ λεγομένου «χρυσοῦ αἵωνος» τῆς Ἐκκλησίας. Καταδόξως τὴν καταγωγὴν καὶ συγγενίαν τοῦ Ἁγίου Γρηγορίου τοῦ Ναζιανζηνοῦ συνδεόμενος δὲ φιλικὰ μὲ τὸν Μέγα Βασίλειον, ἀνήκει σὶ τὸν ἴδιον μ' αὐτοὺς τοὺς μεγίστους φωστῆρες πνευματικὸ ἀσθερισμὸς. Ὁσιακῆς βιωτῆς, ἀναδείχθηκε σὲ ῥέκτη ἐπίσκοπον καὶ βαθυνούστατον διδάσκαλον τῶν πιστῶν, μὲ φωτεινὸ ὀρθόδοξον φρόνημα. Προσφανεστατὸν λοιπὸν ἡ ἕνωσις τῆς ἑορτῆς τῶν τὸν χαρακτηρίζει «θεῖαν ἑορτὴν» καὶ «σάλπιγγα τοῦ Πνεύματος».

«Τὴν διακονίαν σου πληροφόρησον»

ΣΕ ΜΕΡΙΚΑ σημεία τῆς, ἡ Καινῆ Διαθήκης, παρ' ὅλο ὅτι εἶναι γραμμένη σὲ ἀπλή ἀρχαία γλῶσσα (τὴν «κοινήν»), δὲν εἶναι σωστὰ κατανοητὴ ἀπὸ τοὺς μέσης μορφώσεως ἀναγνώστες τῆς. Παράδειγμα, ἡ παρὰ πάνω οὐσία τοῦ Ἀποστόλου Παύλου σὶ τὸ μαθητὴν τοῦ Τιμόθεον (Β' Τιμ. δ' 5). Οἱ πολλοί, ἀκόμη δυστυχοῦς καὶ θεολόγοι, νομίζουν ὅτι τὸ ῥῆμα «πληροφόρῳ» ἔχει ἐδῶ τὴν σημερινὴν τρέχουσα ἔννοιάν του,

ὅτι σημαίνει δηλαδὴ: καθιστῶ γνωστὸν, ἐνημερώνω. Εἶναι λάθος. «Πληροφόρησον» γράφοιτας ὁ Ἀπόστολος τῶν Ἑθνῶν, θέλει νὰ πεῖ: φέρε σὲ πέρας, συμπλήρωσε. Ἡ προστακτικὴ λοιπὸν αὐτῆ, πὸν πίσω ἀπὸ τὸ πρόσωπον τοῦ Τιμόθεου ἀπευθύνεται σὲ κάθε ἐργάτη τῆς Ἐκκλησίας, κάθε ἄλλο παρὰ προτρέπει νὰ διατυμπανίζουμε τὸ ἔργον μας. Παροινεῖ σὲ ἐπὶ πλέον κόπους, σὲ ἀκόμητη προσπάθεια. Μ' αὐτὸ τὸ ἀληθινὰ θεάρεστο φῶς ἃς ἀκοῦμε τὸν παρόντα λόγον τοῦ Παύλου ὅλοι ὅσοι διακονοῦμε τὸ Ἐσαγγέλιον. Εἶναι, ἀλλοίμονον, πάντα ἐπίκαιρος.

Ἄς συμβάλουν καὶ οἱ ἐφημέριοι

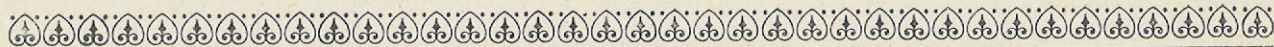
ΕΝΤΑΣΗ ΤΗΣ ΠΡΟΣΠΑΘΕΙΑΣ γιὰ τὴν διαφώτισιν συγγενῶν καὶ φίλων τῶν ἀσθενῶν, προκειμένου νὰ προσφέρουν αἷμα, ζήτησε πρόσφατα τὸ Ὑπουργεῖον Κοινωνικῶν Ὑπηρεσιῶν ἀπὸ τὰ νοσοκομεῖα καὶ τὶς κλινικὰς. Ἡ ἔκκλησις δὲν εἶναι περιττὴ. Γιατί, ὡς γνωστὸν, ἐπάρκεια σὲ αἷμα δὲν ὑπάρχει πάνποτε. Γιὰ ν' ἀποφεύγονται λοιπὸν οἱ κίνδυνοι ἀπὸ τὴν ἔλλειψιν του, πρέπει ἡ προσθυμία σὶ τὴν αἱμοδοσίαν νὰ ἐδυνθεῖ.

Σ' αὐτὴ τὴν τόσο ἀναγκαίαν διαφώτισιν, ἃς συμβάλει καὶ ἡ Ἐκκλησία. Ὁ ἐφημέριος, σὶ τὴν ἐνορία του, μπορεῖ καὶ πρέπει νὰ καθιστῶ σαφὲς αὐτὸ τὸ καθήκον, πὸν εἶναι μιὰ μίμησις, σὲ μικρογραφίαν, τῆς προσφορᾶς τοῦ Κυρίου μας, «διὰ τοῦ αἵματος» τοῦ Ὁποίου «ἔχομεν τὴν ἀπολύτρωσιν» (Ἐφεσ. α' 7).

«Δικός μας» καὶ «οἰκουμενικός»

Η ΑΡΧΑΙΑ ΠΑΡΑΔΟΣΗ δίνει ἀρχετὰ στοιχεῖα γιὰ τὴν ἀποστολικὴν δράσιν τῶν Δώδεκα Μαθητῶν τοῦ Κυρίου. Ἀνάμεσά τους, ἰδιαίτερα ἐντυπωσιακὴ, σὲ ἔκτασιν, εἶναι ἐκείνη τοῦ Προποκλήτου (30 Νοεμβρίου). Ἡ Ἐκκλησία τῶν πρώτων αἰώνων βλέπει αὐτὴ τὴν δράσιν νὰ ἐκτείνεται σὶ τὴν Μικρὰ Ἀσίαν, τὴν Θράκην, τὴν λοιπὴν Ἑλλάδα καὶ τὴν Σκωθίαν, ὑπὸ τὸ ὄνομα τῆς ὁποίας νοεῖται, ἀπὸ τὸν Ὁριγένην καὶ μετέπειτα, ἡ νότιος Ρωσία. Ἡ ἴδια σελιτὴ παράδοσις ἀναγνωρίζει σὶ τὸν Ἀνδρέαν τὸν τίτλον τοῦ ἰδρυτῆ τῆς Ἐκκλησίας τοῦ Βυζαντίου (τοῦ κατόπιν Πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως).

Ἔτσι, ὁ Ἀπόστολος αὐτός, ἐνῶ μὲ τὸ ἑλληνικὸν του ὄνομα καὶ τὴν περιοδείαν του σὶ τὴν χώραν μας, ὅπου καὶ κατέστηρε τὸν βίον μὲ τὸ μαρτύριον (Πάτρα), εἶναι τόσο «δικὸς μας», παράλληλα εἶναι καὶ ἕνας ἀπὸ τοὺς πῶν «οἰκουμενικοὺς» Ἁγίους, χάριν σὶ τὸ ἐδῶτα γεωγραφικὰ ἔργον του.

ΕΙΔΗΣΕΙΣ ΠΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΥΝ ΤΟΥΣ ΕΦΗΜΕΡΙΟΥΣ

**Χορηγείται χρονοεπίδομα
στους Κληρικούς**

“Όπως ανακοίνωσε ο ύπουργός Οικονομικών κ. Μιλτ. Έβερτ στο προεδρείο του Ι.Σ.Κ.Ε., πού τόν επισκέφθηκε την 12η Νοεμβρίου, από τό προσεχές έτος θα λαμβάνουν καί οί Κληρικοί τό χρονοεπίδομα τών δημοσίων υπαλλήλων, άντί του επίδοματος πενταετιών.

Τό χρονοεπίδομα πού φθάνει μέχρι ποσοστού 76 ο)ο θα χορηγηθή σέ δύο δόσεις. Ή πρώτη (50 ο)ο του συνολικού ποσού) την 1η Ιανουαρίου καί ή δεύτερη την 1η Οκτωβρίου.

Με τή ρύθμιση αυτή λύεται όριστικά ένα πάγιο αίτημα τών κληρικών καί μία άδικη σέ θάρος τους διάκριση.

Άρχαιρεσίες στόν Ι.Σ.Κ.Ε.

“Ο Ίερός Σύνδεσμος Κληρικών Ελλάδος καλεί τά μέλη του σέ Γε-

νική Συνέλευση προκειμένου νά γίνη άπολογισμός πεπραγμένων του άποχωρούντος Διοικητικού Συμβουλίου καί άρχαιρεσίες γιά τήν άνάδειξη νέας Διοικήσεως.

Ή Συνέλευση θα γίνη την Πέμπτη 27 Νοεμβρίου, ώρα 9 π.μ., στόν Ί. Ναό της Άγίας Ειρήνης (όδου Αιόλου) στην Άθήνα.

Ή προσφορά του Κλήρου

Οί εύλαθέστατοι έφημέριοι καί διάκονοι θα είχαν πολλά νά άποκομίσουν, γιά τήν προσφορά του Κλήρου στόν άγώνα του 1940, άν διάβαζαν τήν έπίκαιρη ιστορική άναδρομή, πού σέ τρεις έκτεταμένες συνέχειες έκανε ή έφημερίδα «ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΑΛΗΘΕΙΑ».

Οί παλαιότεροι θα θυμηθούν σελίδες κι από τή δική τους μικρή ή μεγάλη συμβολή στό ήρωικό έπος του '40. Οί νεώτεροι θα πληροφορηθούν ύπεύθυνα ότι ήταν σημαντικός ό ρόλος του Κλήρου καί στους πρόσφατους αυτούς άγώνες τής

Φυλής. Κι αυτό τό δεύτερο είναι άναγκαίο, γιατί σήμερα όλο καί περισσότερο θέλει νά παραγνωρίζεται, νά διαβάλλεται ή νά άποσιωπάται ή θετική προσφορά τής Έκκλησίας καί τών λειτουργών της στό Έθνος.

Διαλέξεις στην Άγία Φιλοθέη

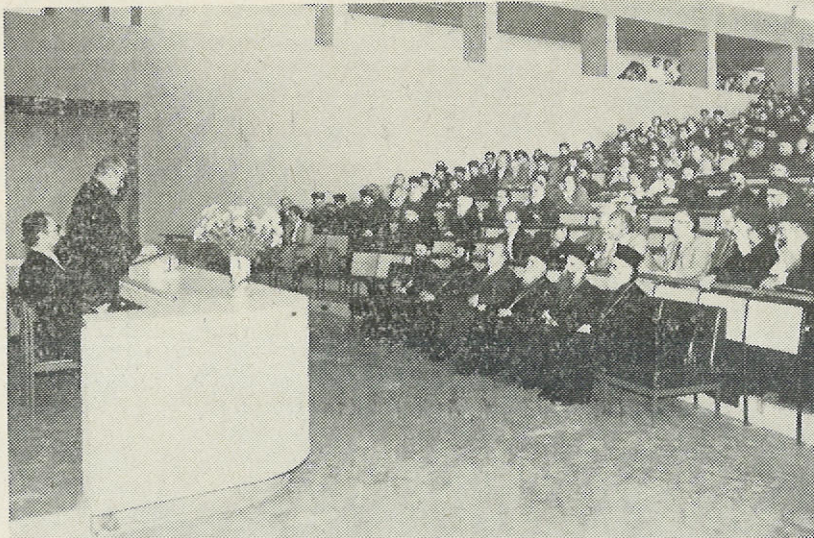
“Άρχισαν στις 12 του μήνος καί θα συνεχισθούν μέχρι τις 10 Δεκεμβρίου, οί διαλέξεις - συζητήσεις πού ώργάνωσε ό Ί. Ναός Άγίας Φιλοθέης στό όμώνυμο πρόστιο Άθηνών, πάνω σέ έπίκαιρα θέματα πνευματικού προσανατολισμού. Γίνονται κάθε Τετάρτη, ώρα 7.15 μ.μ. Όμιλητής είναι ό προϊστάμενος του Ναού άρχιμ. Χριστόφορος Σταυρόπουλος. Θα άναπτύξη τά θέματα: Κατά προβλήματα τής νεολαίας καί Έκκλησία. — Μασωνισμός καί Έκκλησία. — Ό νευρικός άνθρωπος καί ή πνευματική ζωή. — Χιλιασμός καί Έκκλησία. — Ίησούς Χριστός, ή προσδοκία τών έθνών.

Ίερατικά Συνέδρια

Καιρός ιερατικών συνεδρίων αυτή ή εποχή. Άρκετές Ί. Μητροπόλεις καλούν τους έφημερίους γιά τήν άνάπτυξη, εξέταση καί συζήτηση έπίκαιρων ποιμαντικών, ως επί τό πλείστον, θεμάτων. Εισηγητές κατά κανόνα είναι έφημέριοι καί ιεροκήρυκες.

Άπό τά πρόσφατα συνέδρια, γιά τά όποια μās εστάλησαν σχετικές άναποκρίσεις, σημειώνουμε τής Ί. Μητροπόλεως Δημητριάδος (23. 24 Οκτωβρίου, με γενικό θέμα «σύγχρονες διαστάσεις τής ποιμαντικής διακονίας»), τής Ί. Μητροπόλεως Λαρίσης (24 - 25 Οκτωβρίου, με θέμα «ό ιερεύς στή θεία λατρεία καί στην κοινωνία») καί τής Ί. Μητροπόλεως Περιστερίου (30 Οκτωβρίου, με θέματα «ποιμαντικά καθήκοντα έφημερίων» καί «άντιμετώπιση επιμάχων. εδαφίων κατά τόν διάλογο με τους Μάρτυρες του Ίεχωθά»).

Ε. Π. Α.

Στιγμιότυπο από τή διάλεξη πού δόθηκε στή Θεολογική Σχολή Άθηνών (3 Νοεμβρίου). Προσκεκλημένος τής Σχολής ό πρωτοπρ. π. Ευάγγελος Τσιφλιάνωφ, όρθόδοξος καθηγητής στή Θεολογική Άκαδημία τής Σόφιας. Άνέπτυξε τό θέμα «ό Ίερατικός βαθμός του Άγίου Κυρίλλου».